

VÅLD MOT KVINNOR

Rapport från en seminarieriserie 2001

Ett samarrangemang mellan Forum Syd, Föreningen för Utvecklingsfrågor FUF, Kvinnoforum, Svenska UNIFEM-kommittén, Riksförbundet för Sexuell Upplysning RFSU och Rädda Barnen

Produktion: Nätverket Våld mot kvinnor 2002
Omslag och layout: Birgitta Åberg, Torsby
Tryck: Tryckeri Knappen, Karlstad
Utges med stöd från Sida.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	4	INTRODUKTION
	5	SEMINARIER
5	I	TRAFFICKING AV KVINNOR OCH FLICKOR
	9	II KÖNSTYMPNING AV FLICKOR
13	III	INTEGRATION - PÅ VEMS VILLKOR?
	32	KONTAKTLISTA
34		SEMINARIEINBJUDNINGAR

INTRODUKTION

Under 2001 har sex svenska enskilda organisationer samverkat i en seminarierie på temat "Våld mot kvinnor och flickor ett globalt problem". Vi har under året haft fyra seminarier kring: Trafficking av kvinnor och flickor, Könstymning, Våld mot kvinnor och barn samt Integration - på vems villkor? Dessa teman avser såväl globala problem som våld mot kvinnor i Sverige. De sex organisationerna har i sin ordinarie verksamhet olika fokus. I denna samverkan har dock organisationerna varit komplementära och en för varandra ny publik har nåtts. Vi har i vårt samarbete även velat påvisa att våld mot kvinnor är en samhällsfråga och inte bara en kvinnofråga.

Under arbetets gång såg vi värdet av att dokumentera seminarierna. Därför har vi efterhand sammanställt minnesanteckningar som vi vill vidareförmedla till en större publik. Minnesanteckningarna har tagits av enskilda personer på frivillig basis och återger huvuddragen i det som diskuterades. I dokumentationen följer därefter en kontaktlista med talarna och organisationerna som deltagit i seminarierien. Vår förhoppning är därmed att de skall kunna nås för liknande evenemang runtom i landet. P.g.a. bristande information har det dessvärre inte varit möjligt att dokumentera seminariet "Våld mot kvinnor och barn" som hölls den 9 september.

Vi vill rikta ett stort tack till skribenterna som bidragit till dokumentationen: Johanna Arkåsen, Gloria Avilés, Karin Johanson, Ulla Jonsdotter Hansson, Liliana Morales, Caroline Radetzky, Martin Skjöldebrand och Johanna Wallin.

Det sista seminariet "Integration - på vems villkor?" hölls den 20 november i förstakammaralen i Riksdagen och handlade om den svåra situation som många flickor med utländsk bakgrund lever i idag i Sverige. En för många av oss då okänd kvinna, Fadime Sahindal, trädde modigt fram och vittnade om det liv hon levde och det våld hon utsatts för. Hennes vittnesmål fick en tragisk dimension då vi någon månad senare vaknade till nyheten att hon mördats av sin far. Integrationsfrågan och särskilt flickors utsatthet har därmed fått förnyad aktualitet. Vår avsikt är att fortsatt hålla debatten levande samt initiera, fortsätta eller förstärka verksamhet i våra respektive organisationer inom detta område.

Denna dokumentation tillägnas minnet av Fadime.

Arbetsgruppen i nätverket "Våld mot kvinnor"

Ann Svensén - RFSU

Carolina Wennerholm - Kvinnoforum

Eva Åberg - FUF kansli

Gia Kjellén - Svenska Unifem kommittén

Lena Karlsson - Rädda Barnen

Rigmor Mjörnell - FUF styrelse

Ulla Jonsdotter Hansson - Forum Syd

SEMINARIER

1. TRAFFICKING AV KVINNOR OCH FLICKOR

Sidas Hörsal, 3 april 2001

Välkomnande och introduktion:

Carolina Wennerholm, projektledare för Kvinnoforums nätverksarbete

Carolina Wennerholm hälsade välkommen till mötet med en kort presentation av de talare som deltog i samarrangemanget om trafficking. Talarna var Kajsa Wahlberg, rikskriminalpolisen, Anita Gradin, f.d. EU-kommissionär och ordförande i Kvinnoforums styrelse, Eva Zillén, Kvinna till Kvinna, Juri Kalikov, AIDS Information and Support Centre, Estland, och Eva-Britt Carlsten, Västerbottens läns landsting. De talade om hur trafficking ser ut globalt och på lokal nivå samt hur man arbetar praktiskt för att motverka vår tids slaveri.

Den svenska översättningen av trafficking är internationell handel av kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande. I december förra året fastlades trafficking som den internationella definitionen vilket innebär att nationer utifrån den kan enas om gemensam lagstiftning mot trafficking. Detta är en fortgående process. 1995 uppskattade IOM (International Organisation for Migration) att ca 500 000 kvinnor förs in i EU varje år varav två tredjedelar kommer från de forna sovjetstaterna. Enligt CIA förs ca 50.000 kvinnor och barn in i USA. Man beräknar dock att mörkertalet är stort. Sexhandeln med kvinnor och barn har blivit en mer lukrativ marknad jämfört med droger och vapen. Det beror dels på att denna handel inte är lika lätt att upptäcka, dels är den lönsam för att det går att byta ägare flera gånger om. Kvinnoforum arbetar med att kartlägga verksamheten samt bygger nätverk kring Östersjöområdet och i Sverige.

Situationen i Sverige och polissamarbetet i Europa:

Kajsa Wahlberg, Nationell rapportör för trafficking, Rikskriminalpolisen

Innan Kajsa Wahlberg började arbetet med trafficking på heltid arbetade hon på enheten för illegal invandring. Under hösten 1998 började hon med en förundersökning där utländska prostituerade var inblandade. Dessa var främst från baltstaterna men även ryska kvinnor förekom. Det stora antalet balter berodde bl.a. på att visumkravet avskaffats för att åka till Sverige. När sexköplagen kom 1998 flyttades sexhandeln från gatorna och blev mer dold. Men polisen fick information från lägenheter och hotell om var verksamheter bedrevs. De inblandade var bl.a. från Baltikum, Tyskland, Polen, Tjeckien och Slovakien. Det visade sig vara kvinnor och män med invandrarbakgrund som bor lagligt och permanent i Sverige som stod bakom mycket av verksamheten. Till en början trodde polisen att detta var ett storstadsproblem men nu har man även sett handel av ryska kvinnor från Murmanskområdet i Norrbotten med en spinnovereffekt till bl.a. Haparanda, Luleå, Umeå.

När polisen får tag på kvinnor som varit delaktiga i sexhandeln avvisas de direkt till ursprungsländerna. Det beror på att det inte finns några myndigheter som tagit på sig ansvaret att hjälpa och stödja dem under undersökningen. Istället får den svenska polisen åka till de länder där kvinnorna kommer ifrån för att förhöra dem. Problemet är dock att dessa ärenden inte alltid prioriteras i de aktuella länderna och att det kan ta lång tid innan polisen får tillgång till vittnena. Dessutom är det inte ovanligt att kvinnorna utsätts för press och hot och blir rädda för att ställa upp som vittnen mot hallickarna. Många gånger ändras utsagorna vilket gör att de inte längre blir trovärdiga. Polisen blir därför tvungen att lägga ner sådana ärenden.

För att underlätta arbetet mot trafficking menade Kajsa Wahlberg att det är nödvändigt med ett internationellt samarbete där man kan ge stöd och praktisk hjälp mellan nationerna. Det är viktigt med förtroende mellan olika nationers poliskåreer och personliga kontakter där polisen kan kontakta varandra direkt utan inblandning från UD. Det kan gälla ärenden som exempelvis utfärdande av pass med kort varsel, om så krävs vid snabba förhör. Sedan några år tillbaka träffas EUROPOL en gång per år och diskuterar hur problematiken ser ut. Vartannat år utbildas poliser även inom kandidatländer som Ungern, Polen och Tjeckien. Wahlberg menade att man genom den nya sexköpslagen lyckats störa verksamheten till viss del. Den har bidragit till att det blivit ett hårdare klimat för hallickarna i Sverige, vilket är ett framsteg. Verksamheten kräver mer arbete då hallickarna inte kan släppa av kvinnorna på gatorna lika lätt längre utan måste köra dem till lägenheter och hotell. Den svenska sexköpslagen har lett till att mycket verksamhet har förflyttats till bl.a. Danmark där man inte har lika sträng kontroll. Vad gäller straff för trafficking är de idag inte särskilt höga. Det brukar bli ett par års fängelse. Wahlgren förespråkar att de ska likställas med vapen- och narkotikasmuggling. Dessutom ansåg hon att vi bör följa Storbritanniens exempel där man konfiskerar pengar för att ge till de utsatta kvinnorna. Detta verkar vara ett bra straff och strängare än de fängelsestraff som idag ges. Trafficking bör behandlas som ett prioriterat brottsområde med anpassade påföljder/straff.

Internationell utblick och erfarenheterna av att föra upp frågan på den internationella agendan: Anita Gradin, f.d. EU-kommissionär och styrelseledamot i Kvinnoforum

Enligt Anita Gradin är situationen värre än någonsin vad gäller handeln med människor, inte minst i Europa. Den smärtsamma procedur från kommandoekonomi till marknadsekonomin som de f.d. Sovjetländerna erfarit under 1990-talet har bl.a. inneburit att den sociala dimensionen förbisetts. Konsekvenserna av detta är marginaliserade och sårbara kvinnor och barn. Efter det kommunistiska systemets fall har många blivit arbetslösa och med hopp om ett bättre liv blir många kvinnor lurade med lovord om hur bra det är att arbeta i väst som bl. a. hushållsarbete. Kvinnorna har erbjudits hjälp med att ordna alla nödvändiga papper för utlandsarbete. Vad som istället väntat dem är liv som sexslavar. Idag beräknar man att 2/3 av de sexslavar som finns i EU är kvinnor och flickor från Öst- och Centraleuropa samt Sovjet. 1/3 kommer från länder i Latinamerika och Ostasien. På Gradins många resor runt om i världen har hon kunnat läsa artiklar om hur kvinnor utnyttjas. Detta menar hon är ett tecken på att slaveriet inte har avskaffats! Hon berättar också om befintliga slavmarknader där kvinnor säljs för olika priser beroende på kvaliteter.

Under hösten 1996 inleddes ett polissamarbete - EUROPOL mot trafficking. Vad som diskuteras i rapporterna är hur strömmarna ser ut, vilka bovorna är etc. Gradin menar att det är viktigt att vidga samarbetet utöver Europa. Det är också viktigt att officiella myndigheter (polis, rättsväsende, regeringar etc.) stödjer projekten för att folk ska våga engagera sig i demokratiska frågor. Anita Gradin nämnde två gränsöverskridande projekt; DAPHNE, vilket är en försöksverksamhet där pengar ges till NGOs förfogande för arbete mot trafficking, var det första. Projektet startade år 2000 med avslutning 2004. Det innefattar bl.a. informationsspridning om riskerna med att arbeta på bordeller. Det inkluderar även återvändarprogram där stationer byggs upp för att kvinnor och barn ska kunna känna trygghet och vara säkra på att de är i säkerhet. La Strada är ett exempel på samarbete över gränserna i vilket EU och USA arbetar i Polen och Ukraina. Det andra projektet STOP handlar om att nå involverade yrkesutövare såsom domare, poliser, socialarbetare etc. och få till stånd ett samarbete emellan och frivilligorganisationer. Inom detta projekt är det viktigt med nätverk och utbildningar om hur man ska lära sig att samarbeta. EUs ministerråd tog 1996 ett policybeslut om att trafficking ska rubriceras som ett brott, och att detta

"skall återspeglas i medlemsländernas lagstiftning". Det efterlevs dåligt, t.ex. har inte ens Sverige tillräckliga straff för denna typ av brottslighet. Som läget är idag ges högre straff för droghandel än för handel med kvinnor. Gradin menade att det bör finnas ett brottsrekvisit i brottsbalken om man har sysselsatt sig med handel av kvinnor. Straffet bör vara minst jämställt om inte högre för kvinnohandel. Detta oberoende om kvinnan frivilligt deltagit eller ej. Lagen bör dessutom vara densamma oberoende nation. Anita Gradin avslutade med att diskutera mannens roll i debatten. Det är ju främst de som handlar och säljer kvinnor. Var kommer näringslivet in? Det är viktigt att komma ihåg att affärsmän inte enbart representerar det företag de arbetar för utan är de faktiskt även representanter för det land de kommer från. För att få bukt med problemen krävs att kvinnor och män tillsammans arbetar för ett gemensamt mål. Den 24-25 maj 2001 är det utrikesmöte för EU och ASEAN-länderna i Peking. Där har Sverige som ordförandeland i EU fastslagit en extra halv dag för att diskutera slavhandel av kvinnor och barn. Med sådana här möten finns möjligheter att utvidga samarbete på bredden.

Krig och trafficking - finns där ett samband?

Erfarenheter från kriget på Balkan: Eva Zillén, Kvinna till Kvinna

Eva Zillén talade om sambandet mellan krig/efterkrigstid och trafficking. Hon tog upp att maffialigor vill tjäna pengar där pengar finns att tillgå, vilket det gör bl.a. i internationella samfund. Det är inte ovanligt att det öppnas s.k. barer som i själva verket är bordeller där civila internationella styrkor slår läger. På Balkan talar man om etniska motsättningar men när det kommer till handel av kvinnor är de olika etniska grupperna väldigt samarbetsvilliga. Detta bevisas på Arizona Market där kvinnor säljs, vilket även Anita Gradin talade om. Det handlar som sagt om en snabbt växande organiserad brottslighet, där alla länder i världen är inblandade på något vis; antingen som givarland, transitland, eller som mottagarland med varierande efterfrågan på kvinnorna. Givarländerna kännetecknas av utbredd fattigdom där kvinnor har en låg position. I många fall ser kvinnorna att de inte har något annat val än att sälja sig.

Organisationen Kvinna till kvinna stödjer lokala kvinnoorganisationer. Det är dock svårt att föra fram frågan om kvinnohandel öppet då mordhot är vanligt förekommande. Kvinna till kvinna utbildar också militärer som ska till Kosovo i syfte att få dem att agera ambassadörer och vara gott föredöme. Svensk militär går under svensk lagstiftning vilket innebär att det för dem är straffbart att gå till bordell. Meningen är att de på ett inofficiellt och informellt sätt ska se till att diskussion uppstår med män av andra nationaliteter om vad bordellverksamheter etc. innebär för kvinnorna.

Eva Zillén menade att man genom att skapa kanaler mellan organisationer har upptäckt nya problem. Så upptäcktes problematiken med intern trafficking av kvinnor i Kosovo som IOM inte varit medveten om tidigare. Internt traffickerade kvinnor hamnar lätt utanför internationella handlingsprogram och har svårigheter med att få hjälp. Det är därför viktigt med kontakter inom närområdena så att kvinnorna kan få bättre skydd och tillgång till medicinsk och psykisk rehabilitering. Eva Zillén poängterade också vikten av utbildning för alla inblandade parter för att man ska kunna få hållbara lösningar. Hon gav exempel på misslyckade tillslag där polisen inte haft tillräckliga kunskaper i bl.a. mänskliga rättigheter samt att man saknat tillfälliga bostäder för kvinnorna där de kunnat få skydd vilket lett till att de snart blivit sålda som slavar igen. Eva Zillén ansåg också att konfiskering av pengar är det kraftmätigaste straffet där förövaren ska betala tillbaka pengarna de tjänat till organisationer som arbetar mot trafficking samt betala kompensationer till de drabbade kvinnorna. Det slår hårdare än att sitta fängslad under ett par år.

Vad kan man göra i ursprungslandet varifrån kvinnor och flickor reser? Juri Kalikov, Projektledare AIDS Information and Support Centre, Estland

Juri Kalikov representerade ett av de projekt som Kvinnoforum samarbetar med i Östersjöområdet. Centrat som funnits i sju år bedriver fältverksamhet inom flera områden. Sedan två år tillbaka arbetar de även med trafficking.

Den sociala ekonomiska situationen för kvinnor har försämrats i Estland. Segregationen på arbetsmarknaden är väldigt stor. Under 1997 fick kvinnorna endast 75 % av männens lön för samma arbete. Arbetslösheten har ökat markant under 90-talet. Man vet inte hur utbrett trafficking är i Estland men man talar om att det inom landet framför allt är ett storstadsfenomen. I Estland är det vanligt förekommande med annonsering i tidningar om rekrytering till sexklubbar. Man annonserar även om jobb som hemarbete, strippor och servitriser till utlandet. Det finns möjligheter att ge tjänster till hela Skandinavien, inklusive Tyskland och Holland som också är vanligt förekommande. Ofta är kriminella element inblandade, främst är det ester och ryssar som är involverade. Man kan finna klara samband mellan ägare till sexklubbar och trafficking. Men detta ses inte som brottsligt i Estland. Däremot kan man få 1-5 års fängelse för människosmuggling.

Juri Kalikov menade att det är svårt att få officiella och professionella yrkesutövare så som polisväsendet etc. att delta i arbetet mot trafficking och prostitution därför att de inte vet vad det handlar om. Dessutom är det ett stort problem att medborgarna inte är insatta i lagarna och medvetna om rättigheter och skyldigheter. När de åker utomlands har de ofta inte en aning om hur de kan komma i kontakt med ambassader, hjälpcentra etc. Ofta vet de inget om riskerna när de tackar ja till anbud. Många gånger tror kvinnorna sig åka och arbeta som barnflickor men hamnar istället på helt andra platser som prostituerade. Det är svårt att veta hur många estländska kvinnor som åker iväg för att arbeta. Detta på grund av att det numera inte behövs visum. Däremot vet man att antalet ryska kvinnor ökat. Numera är 80% av dem som organisationen varit i kontakt med ryskor. 26,5% av dem är yngre än 18 år. Den yngsta har varit 14 år. 67% har ett barn, 65% är singel, 26% skilda, 9% gifta. Många män vet vad deras kvinnor arbetar med men ser deras aktivitet enbart som en ekonomisk tillgång. De flesta av kvinnorna ser arbetena som erbjuds som en nödlösning där de planerar att arbeta i högst 6 månader. 54% vill åka utomlands för att tjäna mer pengar. 40% åker till Tyskland och 52% till Finland. 8% till andra länder. 70% av kvinnorna har erfarenhet av sexuellt utnyttjande i barndomen (under 16 år). Cirka 28% använder droger. Med Estlands lilla befolkning på 1 ½ miljon invånare har HIV/AIDS problematiken blivit tydlig i landet. Under januari-mars 2001 ökade antalet smittade med 300 personer. Det är många unga killar i Narvaområdet, med tjejer som arbetar i Tallinn, som blivit smittade. Antalet försvunna personer är också stort. Förra året försvann 328 personer. Av dessa har 170 hittats, i vissa fall i gravar.

Idag har organisationen endast möjlighet att arbeta en dag i veckan för detta projekt. Det beror bl.a. på att de inte har tillräckligt med resurser. Det är svårt att få in pengar för projekt då dessa områden inte prioriteras hos politiker.

Hur stödjer man ryska kvinnor som förs in norra Sverige? Erfarenheter från Västerbotten: Britt Carlén, Västerbottens län, Landstinget, Samhällsmedicin

Britt Carlén arbetar med förebyggande hälsovård som bl.a. har som syfte att minska spridning av HIV/AIDS samt andra könssjukdomar. För några år sedan fick hon kännedom om hur svenska män reste till Sankt Petersburg för att träffa kvinnor samt att många ryska kvinnor åkte över till Sverige för att bosätta sig och leva med svenska

män. Kvinnorna hade blivit lovade ekonomisk säkerhet, utbildningar jobb etc., men istället möttes de av, i många fall, arbetslösa män, män med psykiska sjukdomar, alkoholproblem, misshandel, hot och isolering. Dessutom fick båda parter svåra kommunikationsproblem då de inte delade språk och deras engelskkunskaper var begränsade. Med denna bakgrundsinformation och det ökande antalet turister och affärsresor startades ett pilotprojekt som gick ut på att informera om säkrare sex för utlandsresenärer. Då Britt och hennes kollegor hade bra kontakt med en rysk reseledare, som för övrigt gjort dem uppmärksamma på problematiken som fanns på området, fick denne stå för direktkontakten med resenärerna. De inrättade en telefonservice med samhällsinformation till kvinnor och män, tryckte visitkort och affischer med information om telefonlinjen. På flygturerna delades pennor och godis ut där telefonnumret till telefonservicen var tryckta. Syftet var att berätta om Sverige och slussa vidare dem som behövde hjälp till socialtjänst och kvinnojourer. De som ringde fick information om lagar och regler som gäller i Sverige. Projektet avslutades i december 2000. I genomsnitt togs 30-40 samtal emot i månaden. De samtal som kom från kvinnorna handlade om att få information och rådgivning om ekonomiska frågor, hur de skulle gå tillväga för att söka jobb, utbildning, visum och juridiska frågor kring giftermål. Ofta kände kvinnorna sig lästa i sina förhållanden. Vad beträffar mäns frågor kunde det handla om hur de skulle gå tillväga för att få tag på en rysk kvinna. Svaret blev att de skulle vända sig till invandrarverket!

Anonymiteten var viktig för de som ringde men baksidan av myntet är att det blivit svårt att göra en uppföljning samt att det varit svårt att ställa frågor då många var rädda och misstänksamma mot myndigheter. Projektet har dock lett till att göra kommunerna mer medvetna om problematiken och att de fått upp ögonen på det ökande antal par med ryskor och svenska män och eventuella problem som kan uppstå i äktenskapen. Antalet resande män har minskat men det beror antagligen på att Internet ger tjänster som gör att de slipper att resa för att få vad de vill ha.

Man har inte gjort mycket åt trafficking i Umeå men man misstänker att det finns där. Britt Carlén och hennes kollegor vill upprätthålla kontakt med ambassaden i Sankt Petersburg samt koppla in facket och företagshälsovården för att sprida information om smittsamma sjukdomar och om telefonservicen. Det är känsligt att prata högt om då många kan känna sig utpekade, men problemen finns där och det är betydelsefullt att belysa dem, med all respekt för inblandade parter. Britt Carlén avslutade med att poängtera att det finns många äktenskap mellan ryskor och svenska män som är lyckliga.

2. KÖNSSTYMPNING AV FLICKOR

Sidas Hörsal, 10 maj 2001

Välkomnande och introduktion:

Katarina Lindahl, generalsekreterare i RFSU

Katarina Lindahl öppnade seminariet med en kort presentation av deltagarna samt gav en kort historik över hur frågan om könsstympning vuxit fram. Under 1990-talet har den ensidiga fokuseringen på befolkningspolitik ersatts eller kompletterats med fokus på mänskliga rättigheter och speciellt kvinnor och barns rättigheter. Kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa har också satts i fokus. Katarina Lindahl menade att könsstympning inte enbart är en hälsofråga utan handlar även om rättigheter.

Könsstympning - en mycket viktig fråga för biståndet:

Ylva Sörman Nath, Sida

Ylva Sörman Nath, menade att olika företeelser i världen får konsekvenser i resten av världen. Händelser i t.ex. Afrika påverkar oss i Sverige. Därför är det viktigt att arbeta i partnerskap. Det är viktigt att könsstympning som företeelse sätts in i ett sammanhang.

Sida arbetar på flera nivåer. Bilateralt ger Sida stöd till enskilda länder, bl.a. till Kenya. Multilateralt till WHO, UNFPA, UNICEF, Rainbo och AMREF som arbetar genom Forum Syd är exempel på NGOs och Amanitare och IQ Web är exempel på nätverk. Sida stöder även internationella kurser. Exempel på sådana är RFSUs arbete med ungdomar och reproduktiva rättigheter.

Nima Ismail, läkare från Somalia

Nima Ismail, berättade att hon växte upp i en by i Somalia där det anses att omskurna flickor och kvinnor är det vackraste som finns. Könsstympning är en självklarhet och något man inte pratar om. Därför är det många flickor och kvinnor som lider i det tysta. Nima frågade sig varför det är nödvändigt för kvinnor att ta bort delar av sitt könsorgan då detsamma inte gäller för män. Det går inte att jämföra manlig omskärelse med kvinnlig. Hon menade att kvinnlig könsstympning handlar om förtryck.

Det finns ungefär 150 miljoner könsstympade kvinnor i världen. Det förekommer i runt 30 av de afrikanska länderna men även i några länder i Asien samt Mellanöstern. I Afrika praktiseras könsstympning främst i Somalia, Sudan, Mali, Etiopien och södra Egypten. Det går som ett brett bälte från öst till väst genom Afrika. Av okänd anledning är det inte vanligt med könsstympning i södra Afrika. Sättet att utföra ingreppen skiljer sig åt. Den grvsta könsstympningen innebär att både de yttre och inre genitalierna tas bort och sys igen för att enbart lämna kvar ett litet hål för urinering och menstruering. Nima nämner olika påståenden till varför könsstympning fortsätter. 1. religionen kräver det 2. traditionens påverkan. 3. bevarandet av oskulden 4. för att undvika sexuell aktivitet och dämpa kvinnans lust. 5. könsstympning är rituellt viktigt. 6. könsstympning är estetiskt vackert. 7. könsstympning förbättrar fertilitet och minskar dödlighet. 8. könsstympning gör kvinnan ren. Nima förkastade dessa påståenden och menade bl.a. att det inte finns stöd för könsstympning i någon av de heliga skrifterna. Dessutom är dödligheten väldigt hög i de länder där man tillämpar könsstympning. Det beror bl.a. på könsstympning tillsammans med andra sociala faktorer.

Tidiga komplikationer till följd av könsstympning är att flickan/kvinnan dör på plats till följd av infektion eller blödningar. Det är också vanligt med chocktillstånd, skador på närliggande organ samt urinläckage. Senare komplikationer som kan uppstå är bl.a. cystor som uppstår där klitoris suttit, smärtsamma ärrbildningar p.g.a. att nerverna blivit ytliga, smärtsamma samlag, risker för HIV/AIDS ökar då instrumenten inte alltid är rengjorda, komplikationer p.g.a. de-infibulation (då man klipper upp) och re-infibulation (syr igen), upprepade urinvägsinfektioner och inkontinensbesvär. I de länder där könsstympning förekommer anses ofta de som inte genomgår en könsstympning vara omoraliska och lössläppta, orena muslimer som ger skam åt den kulturella traditionen. Nima menade att kvinnor som genomgått könsstympning (och även andra) har ansvar att ändra traditionen och befria sina egna döttrar från ett smärtsamt liv med ständiga hälsoproblem.

Reflektioner kring de kulturella betydelseerna för kvinnlig omskärelse/könsstympning - Erfarenheter från en studie i Casamance i södra Senegal: Lisen Dellenborg, socialantropolog från Göteborgs universitet

Lisen Dellenborg berättade om sin studie om omskärelse i Senegal, hos Jola-folket. Hon valde att prata om omskärelse istället för könsstympning då hon som socialantropolog representerar och tolkar den syn det studerade folket har. Bland Jola började praktiserandet av kvinnlig omskärelse för 50-70 år sedan. Omskärelsen innebär en stor fest som pågår i två månader där ett 100-tal flickor deltar. Syftet är att flickorna initieras in i ett kvinnligt hemligt sällskap. Dessa typer av sällskap är väldigt vanliga i Västafrika och ses som en maktbas för kvinnorna. 1999 infördes en lagstiftning mot kvinnlig omskärelse i Senegal men kampen mot omskärelse har stött på mycket motstånd. Lokalbefolkningen har sett det som att regeringen försöker få makt över lokala traditioner liksom ett uttryck för västvärldens makt över Afrika. När unga senegalesiska män kritiserat praktiserandet av omskärelse har kvinnorna blivit misstänksamma och ansett att kritiken beror på att männen tycker att kvinnorna har för stor makt i de hemliga sällskapen.

Under 1900-talet har stora sociala och ekonomiska förändringar ägt rum. Förändringarna i landet ledde bl.a. till att unga kvinnor och män bland Jola säsongvis arbetsmigrerade till grannlandet Gambia. Där kom de i kontakt med granngruppen Mandinka som förespråkade islam och omskärelse. När de unga återvände hem som moderna kvinnor, omskurna med snygga kläder övertalade de sina systrar att göra detsamma. Detta var till en början inte populärt hos de äldre kvinnorna. Man kan likna införandet av islam och kvinnlig omskärelse vid en ungdomsrevolt. Den lokala tolkningen blev att omskärelse var nödvändigt för att bli en god muslim. Då förekomsten av manlig omskärelse har pågått länge blev det ett sätt för kvinnorna att bli religiösa personer på samma villkor som männen. Jola såg inte omskärelse som ett sätt att kontrollera sexualitet med skam och skuld. Lisen Dellenborg menar att det på ett analytiskt plan kan vara fruktbart att diskutera kvinnlig omskärelse som ett sätt att kontrollera kvinnors sexualitet. På lokalt plan bland Jola handlar omskärelse om att kvinnor ska kunna be och bli uppfostrade på samma sätt som männen. Däremot är det inte sagt att kvinnorna inte är kontrollerade, för det är de, men på ett annat sätt. Bland annat genom att männen kan ha flera fruar och älskarinnor utan att bli straffade och bedömda på ett sätt som kvinnor skulle bli.

Idag är stödet för kvinnlig omskärelse starkast hos de äldre kvinnorna. Omskärelseceremonin markerar deras auktoritet. De svarar på männens kritik av omskärelse med att de enbart tänker på sex och att sex skulle vara bättre med en icke-omskuren kvinna, och inte tänker på uppfostran och religion. En del unga Jola kvinnor säger att de inte vill omskära sina barn men att det skulle hållas hemligt för deras föräldrar. I Senegal är maktrelationen väldigt stark mellan äldre kvinnor och yngre. Lisen Dellenborg poängterar att det är viktigt att ta hänsyn till maktperspektivet och att det ser olika ut på olika nivåer i det sociala livet. Det handlar om kvinnors rätt till makt över sitt eget liv. Även om de unga männen i sin kritik av omskärelsen tenderar att objektifiera och snarare fokusera på sin egen njutning än kvinnors rättigheter, är deras åsikter viktiga. Frågan är också hur man kan få initiationsriterna att fortgå utan omskärelseceremonin. Det är tydligt att själva initieringsriten är viktig och betydelsefull för tonårsflickorna och de yngre kvinnorna. Under en kampanj i en by skrev Jolakvinnorna på avtalet om att förbjuda omskärelse men det var enbart spel för gallerierna. Då Lisen Dellenborg besökte dem pågick riterna fortfarande. Det enda som hänt är att kvinnornas misstänksamhet ökat.

"Som Gud skapade oss"

- Förhållningssätt till kvinnlig omskärelse bland somalier i Malmö:

Sara Johnsdotter, socialantropologiska institutionen, Lund, och Asha Ohmar

Sara Johnsdotter och Asha Ohmar, berättade om en undersökning de gjort bland somalier bosatta i Malmö och deras förhållningssätt till kvinnlig könsstympning. Det visade sig att motståndet mot könsstympning var stort. Kvinnorna hade en föreställning om hur män tänker om könsstympning och kvinnans sexualitet men under undersökningens gång fann de att det inte förhöll sig så. Därför föreslog Sara Johnsdotter och Asha Ohmar en öppen dialog mellan män och kvinnor för att undanröja osäkerhet och få mer klarhet i problematiken. Asha Ohmar menade att det är bra att använda sig av religionen för att bli av med könsstympning p.g.a. att många är religiösa och vill leva enligt Koranen. Deras arbete heter "Som Gud skapade oss".

Mänskliga rättigheter också för små flickor - erfarenheter från Rädda Barnens arbete i Östafrika: Agneta Hejll, Rädda Barnen

Agneta Hejll, talade om sina erfarenheter av arbete i Östafrika. Rädda Barnens arbete baseras på Barnkonventionen. Upp till 95% av könsstympning drabbar barn under 18 år. Rädda Barnen arbetar tillsammans med organisationer som har kulturkompetens främst i östra och västra Afrika. De arbetar på lokal, regional, nationell och internationell nivå. På lokal nivå handlar det om att möta folk där könsstympning förekommer. Målgruppen i arbetet är alla som är drabbade av könsstympning samt de som är involverade, exempelvis traditionella barnmorskor. Arbetsmetoderna är många och består bland annat av masskampanjer inom ett visst geografiskt område där man försöker övertyga genom att hänvisa till kvinnors hälsa. Drama, sång och musik är viktiga medel för att förmedla budskap. I undervisningen pratar man om vad rättigheter betyder för var och en samtidigt som man försöker förespråka alternativa riter. På det nationella planet vill Rädda Barnen få människor som sitter i en maktposition att ändra policy. Det är viktigt att få in rättighetsperspektivet i policyfrågor för att därefter få till en ändrad lagstiftning. Målgrupper är bl.a. jurister, beslutsfattare och media. Rädda Barnen ger även stöd till forskning. Forskningen ger underlag för vad som förespråkas och det gör att man kan hänvisa motståndare till forskning som bedrivits på området. Rädda Barnen vill även få till stånd dokumentationscentra - platser där organisationer och enskilda kan få kunskap och dela med sig av sina kunskaper till andra. På internationellt plan förs lobbying mot andra organisationer. Målgrupperna är FN-organisationer, bilaterala organisationer, enskilda organisationer samt forskningsinstitut som arbetar på internationell nivå.

Agneta Hejll ansåg att det är viktigt att ha en nära kontakt med samarbetspartnerna. Det finns tendenser att glömma bort dem på gräsrotsnivå när de istället behöver all uppmuntran de kan få. Det är ofta de lokala arbetspartnerna som ifrågasätts och får möta hårt motstånd vid förändringsarbetet. Agneta Hejll berättade om en plats i Kenya där man bland annat i form av motivationsarbete med föräldrar samt nära samarbete med kyrkan infört alternativa initiationsriter där flickor inte längre får könsstympas. Här åker flickorna tillsammans med fostermammor till en annan ort under en vecka. Under den här tiden får flickorna intensiv undervisning i bl.a. anatomi, sex och samlevnad, ekonomi och hushåll. Dans och sång är också ett mycket viktigt inslag. Fostermammorna finns till hands om flickorna vill ha råd eller stöd i något de undrar över. Fostermammorna följer med tillbaka till byn och det är här de har en viktig roll i att stödja flickorna då de ofta möts av ifrågasättande och nedlåtande attityder p.g.a. att de inte låtit sig könsstympas.

Agneta Hejll avslutade med att säga att det skett stora förändringar och att man numera är mer öppen i frågan om könsstympning. Det går att ha kampanjer, det är tillåtet att driva frågan vidare i media samt att flickorna säger ifrån om vad de tycker och tänker. Frågan om könsstympning har satts in i ett större samhällsperspektiv. Hon poängterade också att det är viktigt att fokusera mer på de som arbetar för förändringar än att se motståndet.

Fana Habteab, RISK, Riksföreningen Stoppa Kvinnlig Könsstympning

Fana Habteab, vill hindra att fler flickor och kvinnor utsätts för könsstympning. Under 1970-talet ökade antalet immigranter i Sverige. Många av dem hade med sig traditionen med könsstympning. Under 80-talet fick man upp ögonen för problemen inom primärvården samt inom socialtjänsten och man började studera sedvänjor. RISK grundades 1994 i en moské i Nyköping av kristna och muslimer från Djibouti, Etiopien och Somalia som bor i Sverige. Anledningen till att första mötet hölls i en moské var för att visa att könsstympning inte har något med religion att göra. Fana Habteab menade att folk fortfarande praktiserar könsstympning p.g.a. att de inte har tillräcklig kunskap om vad ingreppen har för konsekvenser. RISK arbetar med att sprida information om hälsoriskerna och kränkningarna könsstympning medför. Organisationen arbetar enligt FNs stadgar om barns rättigheter. Ett av deras viktigaste projekt just nu kallas IDIL (betyder hel, orörd på somaliska) där man utbildar afrikanska kvinnor och män. RISK har utbildat folk främst från Somalia, Etiopien och Eritrea till informatörer. Deras arbete går ut på att de berättar - på sitt modersmål - om könsstympningens effekter, i olika svenska kommuner. De är också konsulter på socialkontor och är ute i skolor och informerar. Just nu är de igång med att få översatt böcker om könsstympning till bl.a. somaliska och tigrinya. RISK har också medverkat vid internationella konferenser. De startade ett europeiskt nätverk vilket grundades i Bryssel år 2000. I Sverige finns en lag sedan 1982 mot könsstympning. Sedan 1999 är det straffbart att utföra könsstympning med upp till 4 års fängelse och i grova fall upp till 10 år. Det är även straffbart om en person som bor i Sverige åker utomlands och utför ingreppet.

3. INTEGRATION - PÅ VEMS VILLKOR?

Ett seminarium i samverkan med Riksdagens S-kansli och Sveriges Kvinnojourers Riksorganisation (SKR). Riksdagen, första Kammarsalen, 20 november 2001

Välkomnande och Introduktion:

Birgitta Berggren, ordförande i Föreningen för Utvecklingsfrågor, FUF

Välkomna till det sista seminariet i serien "Våld mot Kvinnor - ett globalt problem." Detta är det fjärde seminariet som FUF arrangerar tillsammans med Forum Syd, RFSU, Rädda Barnen, Svenska UNIFEM-kommittén och Stiftelsen Kvinnoforum. Inför detta seminarium har även skett ett samarbete med Riksdagens S-kansli, det är bland annat därför som vi idag kan vara i den här lokalen.

De andra seminarierna har handlat om Trafficking av Kvinnor och Flickor, Kvinnlig Könsstympning och Våld mot Kvinnor och Barn. Alla organisationer har olika fokus på sitt arbete och det har lett till att seminarieriet har nått en bredare krets, vilket i sin tur lett till en större samverkan.

Integrationsfrågorna berör många samhällssektorer. Asylsökande kvinnor är en ny grupp som det nu förs diskussioner kring. Man kräver att kvinnor tar sitt ansvar, men för att det skall kunna göras behövs ett starkare myndighetsstöd. Underlag till exempelvis lagförslag görs utan samråd av de som berörs, i detta fall är det ofta det som sker då invandrarkvinnor ej släpps in.

Det är 285 anmälda deltagare till dagens seminarium. Det har alltså väckt mycket stort intresse, tyvärr har inte alla som har anmält sig fått plats. Vi har fått kontakt med nya grupper av kvinnor, dock saknas det fler män. Förhoppningsvis kommer det att ske en större representation av dem inom en snar framtid. Det är bra att nå männen eftersom det är manliga normer som styr.

Det är viktigt att ha ett jämställdhetsperspektiv när man talar om integrationsfrågor. Det gäller även att titta på alla sektorer i samhället för att få en bra genomslagskraft för integrationsfrågorna. Det spelar stor roll vilken socioekonomisk situation man befinner sig i. Hur vill vi att ett samhälle skall se ut? Det är viktigt att stimulera till diskussion och brobyggande. Det är inte bara i Sverige som diskussionerna pågår. I Storbritannien är debatten livlig och i Danmark har integrationsproblematiken blivit uppmärksammas i valrörelsen till folketinget."

Dagens moderator Bam Björling, ordförande i Stiftelsen Kvinnoforum

"Jag har tittat i deltagarförteckningen och sett att många deltagare kommer från omfattande pionjärverksamheter. Ni är bra på att ta upp frågor som anses otrevliga och problematiska. Dagens första talare har sagt: Välvilja är ej nog. Nu måste Sverige göra något och det är politikerna som skall göra det."

Invandrarflickors Heder:

Elisabeth Fritz, advokat

Elisabeth Fritz har jobbat i 12 år som jurist och sett många kvinnor och barn vara offer, väldigt många av dessa har invandrabakgrund. Fritz anser att situationen är allvarlig. Problematiken har funnits länge i Sverige men det är inte förrän nu som politiker har börjat agera. Det har varit många svåra mål med grova övergrepp.

Invandrarflickor är särskilt hotade, bland annat av tvångsäktenskap. Invandrarflickorna får ofta inte frågan om de vill gifta sig eller när de skall göra det, det är vanligt att det inte tas någon hänsyn till dem. Barnäktenskap är vanliga där flickorna är 12, 13 och 14 år gamla. Lagen om barnäktenskap tillämpas inte på äktenskap där parterna är invandrare. Samhället har svikit invandrarflickorna. Det är på tiden att man agerar och visar att vi finns till för att hjälpa dem.

Är det någon skillnad mellan invandrarflickor och svenska flickor? Många säger att det inte är det. Fritz hävdar att det är stor skillnad. Båda grupperna är offer men för invandrarflickorna finns ofta en annan religion. Det är komplicerat med kultur och normer. Invandrarflickorna blir ofta tvingade att leva efter stränga normer. Normerna är djupt rotade och finns kvar länge, även om man har levit i Sverige i 35 år. Det är stor skillnad på en invandrarkille och en invandrantjej. Killarna har en mycket större frihet, får vara ute längre och så vidare. Tjejerna har inte stora rättigheter.

Vilka är de drabbade? Det är inte bara en sorts invandrargrupp. Det finns ett stort mörkertal. 80-85% är flickor från Mellanöstern och vissa länder i Afrika, det är de som har de stora problemen. Det handlar om rätten att få

klä sig som man vill, ha en relation, vem man får ha relationer med och vad man får göra på sin fritid. Att ha en sexuell relation är totalt förbjudet för dessa flickor. Om de ändå har det eller om misstanken finns att de har en sexuell relation riskerar de att bli hotade, misshandlade och mördade.

På Dagens Nyheters debattsida i december 2000 skrev Margareta Winberg och Mona Sahlin att våld inte är kulturellt betingat och att mäns våld bara kan fördömas. Fritz sade att hon blev förbannad när hon läste debattartikeln, hon tycker att det gäller att titta på situationen där kvinnorna befinner sig. Mona Sahlin har nu ändrat sin uppfattning men Fritz vet inte om Margareta Winberg har ändrat sig. Enligt Fritz behövs det ingen statistik. Det är bara att fråga dem som jobbar med invandrarflickor. Det spelar ingen roll hur många som drabbas, en som drabbas är en för mycket.

Flickorna pratar inte om problemen, de skäms för att prata om dem. Det syns inte på dem, det står inte på pannbenet att de har problem. Man måste gå rakt på sak när man pratar med dem. Många tjejer lever ett dubbelliv, med läppstift och stringtrosa i skolan. Det är inte så ett samhälle skall se ut.

Vad är heder och hur tillämpas det? Heder är värdet av en person, kvinna eller man. Det är betydelselöst för människor som inte har detta synsätt. Hedern är inget stabilt utan i ständig rörelse, den kan öka eller minska. Om den går förlorad är det en skam för hela familjen. Hedern är ofta förknippad med sexualitet. Utom-äktenskapliga förbindelser är inte accepterat. Ibland räcker det med misstanken, till exempel om en tjej pratar med en man. Det är offret som drar skam över familjen, även om det offret är en tjej som har blivit våldtagen.

Fritz har träffat en somalisk flicka som har blivit utsatt för hot. Hon måste få lära sig att det inte är hennes fel och att hon har rätt att bestämma över sin egen kropp. Hon säger att hennes storebror kommer att mörda henne om hon gör en polisanmälan. Hon måste bestämma själv om hon skall göra en anmälan eller inte.

Det är mannens plikt att återupprätta hedern. Hur får man upprättelse? Genom att ta livet av kvinnan/offret. Motivet är att ta tillbaka hedern. Det finns inga förmildrande omständigheter. Det är vanligast med misshandel. Hedern finns i alla samhällsklasser och det spelar ingen roll om man kommer från landsbygd eller stad, om man är välutbildad eller inte.

Det är främmande och obegripligt för svenskar hur man kan döda sin egen dotter. Fritz har träffat en äldre invandrarflicka vars syster har blivit mördad. Själv har hon en svensk pojkvän. Hon vågar inte göra en polisanmälan. Hon känner inget stöd från polisen eller det svenska samhället. Hon har fått ett dåligt bemötande och känner sig rädd. Socialen har skrämt upp flickan med att hävda att pappans advokat säkert kommer att krossa henne.

Hur skall vi arbeta för att förbättra situationen för invandrantjejer? Vi måste visa att vi står på deras sida, att vi är beredda att hjälpa dem. De måste få tillgång till fullständig information; att de kan få målsägande advokat, hjälp av socialen om de är under 18 år, byte av identitet och så vidare. Detta kostar samhället pengar. Samhället är dåligt på att ta hand om denna grupp. I dagens tekniskt utvecklade Sverige borde det inte vara svårt att ge flickorna digitala larm med mera. Kvinnors skydd är eftersatt, om det hade varit en fråga om skydd för män hade saker och ting troligen sett annorlunda ut.

Det måste finnas någonstans för invandrarkvinnor och flickor att ta vägen efter att de har gjort en polisanmälan. De måste kunna ha möjligheten att ta avstånd från sin situation. Man måste kunna erbjuda ett boende till flickorna. Kvinnohusen är en bra hjälp men det är inte tillräckligt. När en anmälan är gjord, tar det ofta tid. Beslut skall tas i olika nämnder, etc. Flickorna behöver ofta hjälp med en gång. Det är viktigt att flickorna har en sysselsättning i skola eller jobb.

Det är också viktigt att jobba med männen. Därför är Rädda Barnens Dialogprojekt bra. Man måste förändra attityder hos män. När flyktingar kommer till Sverige måste de få veta vilka lagar som gäller, denna information måste vara på ett språk som de förstår fullständigt. Ett annat sätt kan vara att inte ge några bidrag till invandrororganisationer som inte jobbar med dessa frågor, det vill säga öronmärka pengar.

Man måste även ändra på lagstiftningen. Internationella äktenskap måste bort. Vi måste förbjuda barnäktenskap, man måste vara över 18 år innan man gifter sig. På sikt behöver det ske en attitydförändring.

En grupp som det sällan pratas om är anknytningskvinnor som kommer hit på grund av sina män. Kvinnorna är beroende av männen och blir ofta misshandlade. Ofta blir de tillbakaskickade till sitt hemland, trots sin utsatta situation.

I Sverige måste man våga säga att detta är ett problem. Vi måste arbeta med problemen och våga ta avstånd från en kultur och dess normer. Det är samhällets skyldighet att göra detta och på så sätt kan Sverige bli ett samhälle även för invandrarflickor.

Vittnesmål:

Fadime Sahindal

"Jag kommer att berätta om hur svårt det är att stå mellan familjens krav och samhällets krav. Jag vill påpeka att det handlar inte bara om kvinnor från Mellanöstern.

Jag är 25 år gammal och kommer från den turkiska delen av Kurdistan, från en liten by. Jag kommer från en lycklig familj med klara rollfördelningar. När jag var sju år gammal kom min familj till Sverige. Jag blev tillsagd att inte leka med svenska barn. Efter skolan skulle jag hem direkt. Mina föräldrar ansåg att skola var bra så länge man lärde sig att läsa och skriva, men flickor behövde inte högre utbildning. Det viktigaste var att jag i slutändan skulle tillbaka till Turkiet för att gifta mig. Men när tiden kom för att göra det motsatte jag mig då jag ansåg mig själv som för ung och dessutom ville jag själv kunna välja vem jag skulle gifta mig med. Jag vägrade att åka tillbaka.

Mitt giftermål skulle vara för familjens bästa. Även om jag inte ville gifta mig var det bättre att en led än att hela familjen levde med skam. Men jag betraktade mig själv som en del av det svenska samhället. Jag började att tänja mer och mer på gränserna. Umgicks med mina svenska kamrater och kom hem senare än vad det var sagt. Det var viktigt att kunna stå på mina egna ben.

Att utbilda sig och utveckla sig själv var viktigt för mig. Min familj motsatte sig detta. Min familj betraktade svenska flickor som lösaktiga - de har ingen respekt för familjen. Svenskar skiljer sig hur de vill utan att tänka på

familjens ära. Familjens syn på svenskar präglades av fördomar. Detta gjorde mig klugen och förvirrad. Jag var tvungen att leva ett dubbelt liv.

En dag träffade jag Patrik, en svensk kille och vi blev kära i varandra. Men det var viktigt att familjen inte fick veta något. Jag var rädd för vad som skulle hända om min familj fick reda på att jag hade träffat en svensk kille. Efter ett års förhållande blev vi mer och mer oförsiktiga. Det som inte fick hända, hände. Min pappa upptäckte oss. Hans första reaktion var att slå Patrik och mig. Pappans roll, enligt honom själv, var att skydda och bevara sin dotter. Han antog att Patrik och jag hade en sexuell relation. Det är viktigt att vara oskuld, än idag vid bröllop visas blodfläcken på lakanen.

För min familj är meningen med mitt liv att vara gift med en kurdisk man. Helt plötsligt förvandlades jag från en fin kurdisk flicka till en lösaktig hora. Jag bestämde sig för att bryta med familjen och flytta till Sundsvall. Men min bror sökte upp mig och hotade mig. Situationen blev bara värre och värre. Att det var min bror som var den som sökte upp mig beror på att han var omyndig och inte skulle bli lika hårt straffad.

Jag anmälde händelserna till polisen, men jag togs inte på allvar. Polisens råd till mig var att jag skulle prata med min familj om att sluta hota mig. Jag vände mig istället till massmedia. Händelsen fick stor uppmärksamhet. Fler liknande fall var aktuella under den tidpunkten. Jag gav röst och ansikte åt förtrycket.

När jag gjorde den andra polisanmälan möttes jag av en polis som hade erfarenhet av liknande fall. Polisen förstod allvaret och jag erbjöds skyddade uppgifter och namnpaket. Anmälan ledde till rättegång. Min pappa dömdes för olaga hot. Min mamma fick skulden för att jag lämnat min familj. Dessutom anklagade hon sig själv.

Idag bor och pluggar jag i Östersund. Jag känner mig stark och stabil men det har varit en lång process att komma dit. Jag har fått ge upp min bakgrund och jag har fått bygga en ny identitet. Jag har fått lämna min familj. Jag har fått betala ett högt pris. Vännerna har blivit min nya familj. Jag ångrar inte att jag lämnade min familj men känner mig ledsen för att har tvingats till det. Min familj förlorade både hedern och en dotter.

Detta kunde ha förhindrats. Hade samhället tagit sitt ansvar och integrerat min familj i det svenska samhället, hade detta kunnat hindras. Om min familj hade fått hjälp av till exempel Kurdiska föreningen, hade det kunnat hindrats.

Jag känner ingen bitterhet, men anser att det är viktigt att ta lärdom av det som har hänt mig. Jag hoppas på att detta inte upprepas. Jag anser att det är viktigt att inte blunda för invandrarflickorna."

Hela vittnesmålet finns i inspelad form. Kontakta arrangörerna för en kopia.

Flickors Kyskhet - Pojkars Frihet. Krocken mellan den traditionella och den moderna synen på barn och kvinnor. Invandrarorganisationernas ansvar och potential: Niklas Kelemen och Vidar Vetterfalk, Dialogprojektet, Rädda Barnen

Niklas Kelemen och Vidar Vetterfalk berättade om sina erfarenheter från Rädda Barnens Dialogprojekt, där man

dagligen upplever krocken mellan den traditionella och den moderna synen på barn och kvinnor.

De bägge företrädarna för projektet, som har pågått närmare fyra år, har sagt obekväma sanningar som många inte vill höra. De har följaktligen fått en hel del ris och ros men nyligen också erhållit FN-förbundets MR-pris, alltså priset för mänskliga rättigheter.

1993 bildades Manliga nätverket på initiativ av några män i Rädda Barnens styrelse. 2000 svenska män anmälde sig - däribland två eller tre invandrare. Dialogprojektet beslöt 1997 att föra ut diskussionerna till invandrartäta områden.

- Den fråga vi koncentrerar oss på är: hur blir pojkar män?

Vi uppsöker pojkar och män för att diskutera hur pojkar uppfattar manlighet. Mansrollen är central i pojkarnas utveckling. Så har det varit i alla kulturer och i alla tider. Den traditionella mansrollen blockerar vitala delar av det ursprungliga barnet: Den kräver något kontrollerat, stelt, att ha koll på läget, aldrig gråta, klara allting själv och slutligen att förr eller senare kunna hantera konflikter med våld. Det gäller män över hela världen.

Vår uppgift är att i dialog tillsammans börja ifrågasätta denna traditionella mansroll. Björn Hoffman betonar ofta betydelsen av pappautbildning. Redan innan det lilla barnet föds i en familj skall man träffa mannen och få honom att förstå vad det innebär att bli pappa. Det gäller bland annat att skapa kommunikation med kvinnan, att få en nära relation till barnet och därmed utveckla de rika sociala förmågor som män ofta har fått lägga locket på.

Invandrarkvinnorna ofta tysta

Vad vi möter är en mångfacetterad bild, som inte sällan visar ett helt annat förhållningssätt än vårt till familj, uppfostran och sexualitet, speciellt de unga flickornas. Här talar vi inte om de redan välintegrerade invandrarna. Vi rör oss bland de segregerade grupperna!

Vad gäller könsaspekten möter vi tre kategorier:

En finns i blandade organisationer där det ofta blir diskussioner mellan män och kvinnor och där kvinnorna ofta tar vårt parti och kritiserar konservativa idéer bland männen. Ett fåtal män tar kvinnornas parti.

En annan finns i de blandade organisationer där männen sitter längst fram och kvinnorna längst bak och i allmänhet är tysta. Dock händer det att starka kvinnoröster kommer fram.

I en tredje kategori är kvinnorna frånvarande, de släpps inte in. När vi frågar varför kvinnorna inte är med får vi svaret att de hör inte hit, de har sina egna föreningar. De säger ibland att "ni skall lägga ned det här jämställdhetstjafset. Hos oss har kvinnorna hög status, de kommer direkt på andraplatsen efter männen..."

Vi befinner oss visserligen i Sverige. Men det är bara geografiskt. Inte kulturellt. Varje gång vi tar tunnelbanan till en invandrarförort hamnar vi i utlandet. Där, i många föreningar och församlingar, lever den könsdiskriminerande, patriarkala familjestrukturen kvar. En struktur med rötter i ett samhälle där männen är ute i förvärvslivet och tar sitt ansvar i arbete och i krig medan kvinnorna är hemma och tar hand om barnen. Denna avgränsning är mycket strikt. Det är alltså en familjestruktur som är motsatsen till den modernare västerländska modellen, som ju också har sina problem och tillkortakommanden.

Den ena modellen bygger på auktoritet och klara hierarkiska strukturer och den andra på jämställdhet och något slags språklig överenskommelse. Det är alltså fråga om två tämligen oförenliga strukturer.

Olyckligt tabu om kulturskillnader

I Sverige är det tabu att tala om kulturer och kulturens betydelse. Vi håller inte med de kulturellrelativister, som säger att alla kulturer är lika värda. Vi som jobbar med de sociala konsekvenserna anser att vi inte har råd med dessa teaterlika politiska uttalanden. Det handlar inte om kulturer i sin helhet utan vissa mycket viktiga inslag i kulturer och traditioner relaterade till barns och kvinnors rättigheter.

Bland de kulturellt betingade brott mot kvinnor som FN söker motverka kan nämnas att miljoner kvinnor könsstympas varje år. I Sverige kopplas företeelsen till Somalia men det förekommer i alla delar av världen. Hemgiftsmord, det vill säga mord orsakade av missnöje med kvinnans hemgift, förekommer också i många länder. Bara i Indien uppskattas 5000 offer varje år. Att syrakastning förekommer på många håll, det vill säga att män som anser sin heder hotad kastar syra i ansiktet på kvinnan, är också välkänt.

På samma sätt är vad vi kallar hedersmord relaterade till ett kulturellt mönster. Även om Kurdiska Riksförbundets ordförande inte tycker om begreppet så existerar det. Boten är inte att förneka existensen av hedersmord utan att arbeta på att avskaffa dem. (Illustrerat med en text av Rasool Awla i SvD 5 feb. 2001)

FN arbetar också med early marriages, det vill säga arrangerade äktenskap eller tvångsäktenskap, vilket ofta handlar om 12-13-åriga flickor som tvingas in ett giftermål.

Stora grupper av invandrare möter inte det svenska samhället

Männen som kommer från traditionella ofta könssegregerade kulturer möter inte Sverige. Det de ser av västerländsk kultur i TV är cocacola-kulturen men inte den genuina och värdefulla västerländska kulturen. (De möter "Rambo men inte Rimbaud" - eller P.C Jersild, Roy Andersson eller någon annan).

Den absolut svåraste, känsligaste och därmed viktigaste frågan för oss i dag är hederskulturen. Vi möter i större eller mindre organisationer män som till sista man öppet står upp för kravet att flickorna skall vara oskulder när de gifter sig. Flickor skall leva efter regeln att de skall vara kyska, pojkar däremot har, inte i teorin men i praktiken, rätt att härja som de vill. Det här mönstret etableras mycket tidigt.

Under de snart fyra åren har vi talat med tusentals män om den här frågan, bara två har förklarat att även de själva håller sig till kyskhetskulturens krav fram till giftermålet. Det här går inte ihop med den svenska mentaliteten, inte heller med barns och kvinnors lika rättigheter. Vi har en andlig segregation mellan grupper som håller sig till jämställdhetskulturen och de som håller sig till oskuldkulturen.

För en flicka i en familj som tillhör oskuldkulturen är det praktiskt taget omöjligt att gifta sig med en svensk. Detta betyder att det inte är svenskar som diskriminerar invandrare, det är många invandrarfamiljer som diskriminerar svenskarna. Detta mönster, där en kvinna som förlorar sin oskuld före äktenskapet klassas som en hora, måste brytas. Allt detta leder till segregation och invandrarfientlighet! (Illustrerat med ett avsnitt ur filmen "Jalla, Jalla!").

Den svenska mansrollen uppfattas i dessa grupper som feg, passiv ("ni försvarar inte era kvinnor om de blir våldtagna") och omanlig.

Mona Sahlin vågar ifrågasätta

Något har hänt på sistone. Den 8 juni tog Mona Sahlin till orda. Hon ifrågasatte hederskulturer och normer som bryter mot barns och kvinnors rättigheter. Hon blev omedelbart kallad kulturimperialist men hon vidhöll rätten att driva svenska värderingar och rätten att kritisera grupper som försvarar hederskulturer. Det var välgörande. Vi har kunnat börja tala på ett friare sätt än förut.

Vidar Vetterfalk berättade att han under de år han arbetat med Dialogprojektet varit rädd för att använda argument som kunde utnyttjas av rasister. Det är sannolikt en orsak till att många svenskar inte vågar yttra sig i frågan. En kommunal tjänsteman fick frågan hur han skulle bete sig om hade att välja mellan att underlåta att rapportera om den omfattande barnmisshandel som fanns inom många invandrargrupper och därmed begå tjänstefel, eller att rapportera och bli utpekad som rasist. Han att valde begå tjänstefel för att slippa risken att bli utpekad som rasist. Man vågar inte ta i frågan. I kommuner och stadsdelsnämnder sitter en massa välmenande men konflikträdde svenskar som känner precis som Mona Sahlin gjorde före den 8 juni. De håller tyst, vill inte se eller låtsas att inte se verkligheten. (Det finns ett fåtal undantag såklart). Integrationsverket har numera blivit en arbetsförmedling och nu finns det personer där som indirekt eller till och med öppet motsätter sig Sahlins nya linje.

Från projektets fältarbete dras slutsatsen: det handlar *inte* om en misslyckad integrationspolitik utan frånvaron av en integrationspolitik. (Över 90% av de organisationer Dialogprojektet har besökt har överhuvudtaget aldrig arbetat med jämställdhetsfrågor och ingen av dem har arbetat med våra specifika frågor, mansrollens betydelse i pojkars uppfostran - detta trots uppenbara konflikter.) Om man vill ha en förändring då behövs det riktiga åtgärder.

Så ser det ut. Integrationsfrågan ligger idag alltför ofta i de människors händer, som ser till att undvika konflikter. Att tro, som Integrationsverket, att genom att lösa arbetslöshetsfrågan löser man andra konflikter också, till exempel problemet med hedersetikern, är ett katastrofalt misstag. Det är inte förvånande att invandrarflickor från oskuldkulturer fortsätter att rymma eller blir bortjagade från hemmet, det är inte förvånande att det finns en marknad för att återställa mödomshinnor och det är inte förvånande att många män uppfattar Sverige som "kvinnoland". Konflikter borde mötas och klaras upp innan de exploderar. Därav vårt förslag.

Slutligen förslagen:

Bilda två integrations råd / kommittéer!

Mona Sahlin bör bilda ett råd -för policy making- som kan skapa en integrationspolitik, som fokuserar på normer och värdeskillnader beträffande barn och kvinnors rättigheter i relation till oskuldkulturer. Rådet bör också fokusera på de politiska, etniska och religiösa motsättningar och på det hat och förakt, som finns bland olika grupper. Rådet bör också söka finna vägar för att på sikt upplösa de mångkulturella ghetton som byggts upp. Frågan kan inte lösas enbart av svenskar.

Råd 1 bör se till att hundratals progressiva invandrare engageras lokalt i sina hemkommuner.

Råd 2 - en operativ grupp på tre fyra personer - bör bildas för att vinna invandrarorganisationerna för den här kampen. Integrationspolitik kan inte bedrivas utan invandrarorganisationernas aktiva hjälp. Att "tvinga in svenska värderingar" som Sahlin sa den 8 juni i år går inte men att tvinga in samtal om barns och kvinnors rättigheter i Sverige, borde kunna genomföras. Vi är inte ens i närheten av det. Dialogprojektet har lyckats involvera åtta invandrarorganisationer men det är många som säger ett rakt NEJ till samarbete.

Så ser det ut. Integrationsfrågan ligger idag alltför ofta i de människors händer, som ser till att undvika konflikter. Att tro, som Integrationsverket, att genom att lösa arbetslöshetsfrågan löser man andra konflikter också, till exempel problemet med hedersetiken, är ett katastrofalt misstag. Det är inte förvånande att invandrarflickor från oskuldkulturer fortsätter att rymma eller blir bortjagade från hemmet, det är inte förvånande att det finns en marknad för att återställa mödomshinnor och det är inte förvånande att många män uppfattar Sverige som "kvinnoland". Konflikter borde mötas och klaras upp innan de exploderar. Därav vårt förslag.

Inlägg från publiken

"Jag är förvånad över att svenska män har så svårt att förstå kyskhetskulturen. Det var ju inte så länge sedan den fanns också i Sverige även om den inte ledde till mord men säkert misshandel av flickor som fick barn utanför äktenskapet. Att vi kommit ur det beror bland annat på att kvinnor fått utbildning, att samhället har ställt upp med barnpassning och att kvinnor inte längre är beroende av män för sitt liv och sin utveckling. Jag tror att det är lättare för män från andra kulturer att acceptera en annan syn om de förstår att en del svenska män för inte så länge sedan haft en kvinnoyn som påminner om kyskhetskulturens."

Invandrarkvinnornas och Flickornas Rätt till ett Skyddsnät: Maud Möller, Kvinnojouren MOA och Benedita Nuñez, Terrafem

Kvinnojouren MOA

Presentationen tog sin grund i en enkät som Kvinnojournernas riksorganisation gjort för 32 medlemsorganisationer. De uppgifter som MOA kunde presentera för det senaste året var:

- 61 boende varav 31 med invandrarbakgrund
- 260 besökare varav 90 med invandrarbakgrund
- 1200 telefonsamtal varav 300 från personer med invandrarbakgrund

De unga flickor som flyr familjen kommer ofta till MOA med den man som familjen anser vara oacceptabel för kvinnan. Det kvinnorna i denna situation behöver är:

- Skydd för sig själva och eventuella barn
- Information om rättigheter
- Skydd mot släkt. Det är inte bara männen som söker efter de kvinnor som försöker bryta sig ur kulturmönster utan även kvinnor deltar.

En punkt MOAs representant starkt tryckte på var att problematiken inte är en kvinnofråga utan en samhällsfråga. Det finns heller ingen koppling till någon särskild religion i fråga om våld mot invandrarkvinnor. Det handlar snarare om en kulturfråga där kvinnans underordnade ställning och våld mot kvinnor som försöker bryta kulturmönster spelar framträdande roller.

Informationen behöver spridas tidigt, till exempel bland barn, såväl pojkar som flickor i skolan, så att de uppmärksammas på problematiken. Kontakter i skolan kan ske exempelvis genom skolsköterska eller kamrater.

MOA erbjuder:

- Förmedling av kontakter med jurister, polis och andra myndighetspersoner
- Samtal - rådgivning
- Skyddat boende, eventuellt i annan jourverksamhet
- Sociala kontakter

Några problematiska situationer som MOA uppmärksammat vad gäller kontakter med myndigheter och sociala myndigheter är följande:

- Skyddade adresser kan röjas via utbildare som inte informerats om situationen. Skyddade adresser ska ALDRIG lämnas ut. Att göra det kan ge mycket allvarliga konsekvenser.
- "Det sociala" är ofta oförstående inför problemet, främst på grund av för lite kunskap. Familjen kan lova att följa alla regler inför socialsekreterare, men detta betyder lite. Kulturella krav väger tyngre och tar överhanden när sociala myndighetspersoner inte är närvarande.

Terrafem

Terrafem är en kvinnojourverksamhet riktad speciellt till kvinnor med utländsk härkomst. Den startades i Stockholm 1992 och finns idag i Stockholm, Göteborg och Malmö. Dagens frågor, t.ex. kvinnoimport, fanns redan då. Terrafem utgår ifrån att invandrarkvinnor har egna, annorlunda problem än "svenska" kvinnor och erbjuder kvinnorna kontakter på det egna språket. Verksamheten syftar till:

- att stödja utsatta kvinnor i allmänhet och unga kvinnor i synnerhet, framför allt med skyddat boende.
- att bygga nätverk mellan olika organisationer med grund i olika länder.
- att stödja upprättandet av Terrafem i andra städer
- att arbeta med myndigheter och organisationer
- informationsspridning, till exempel via seminarier och konferenser

Något man betonar särskilt är mottagandet vid relationsinvandring. Man menar att praxis måste ändras i mottagande av invandarmäns familjer. Hänsyn ska tas till:

- Om det finns dokumenterade misshandelsfall i bilden
- Om barn finns med i bilden
- Om den sökande riskerar att bli socialt utstött eller isolerad
- Om den mottagande blivit väl etablerad i samhället

Har Sverige svikit invandrarkvinnorna och de unga flickorna?

Mona Sahlin, Integrationsminister

Det har skett en förändring hos Mona Sahlin vad gäller debatten om invandrarflickor. Idag svarar hon ärligt JA på huvudfrågan i detta seminarium. "Ja, jag har svikit, både som representant för Sverige och för vår integrationspolitik."

Mona Sahlin menade att det är en sak att prata om integration, en helt annan att förändra verkligheten. Hur kom hon fram till de nya insikterna?

"Varför? Det är oerhört mycket som har förändrats under de senaste 20-30 åren. För hette det utlänningspolitik, utlänningsverk, utlänningsnämnd etc. Idag handlar det om integration. Att kalla områden där det bor flest människor från andra kulturer "problemområden" är fel. Vi svenskar anser att "dom" är annorlunda, och detta är ett farligt synsätt. Integration bygger på djupare förståelse för andra kulturer och människor. Och det är Sveriges vita, maskulina regering som måste agera!

Föret använde jag mig mycket av begreppet tolerans, vilket inte är ett bra uttryck längre. Det ger synen "vi" står uppe och ser ner på de "andra", ett nedlåtande synsätt. Respekt är ett mycket bättre begrepp när det gäller relationen "vi-dom".

Sverige har förändrats mycket på 10 år. Det finns många fler kulturer, religioner och hudfärger idag än förut. Vi måste bejaka dessa olikheter - men även sätta gränser! Alla människor, har de samma värde? Samma rättigheter? Ska man acceptera förtryck? Man kan inte skylla på en annorlunda kultur eller andra samhällen när någon människa förtrycks. Om vi gör detta sviker vi den utsatta. Det har funnits domare som ursäktat eller förmildrat hedersmord i Sverige genom att skylla på en annan kultur, men det visar att de mänskliga rättigheter som finns inte gäller alla. Vi måste våga bryta de normer som finns för klass, kön, etnicitet med mera. Värderingar som demokrati, solidaritet och öppenhet ska gälla - lika för alla!

Mina förstärkta intryck har jag fått genom samtal och möten med många unga invandrarflickor. Jämställdhets-synen har inte integrerats i integrationsnämndens arbete. Finns det i Sverige fortfarande folk som är förtryckta och inte kan göra fria val i dag? Svar Ja. Det visar på att politiken inte lyckats. Det handlar som sagt om värderingar, synsätt etc. Ska politiken få bryta sig in genom familjens/husets fyra väggar och förändra situationen? Ja. Se exemplet om förbud mot barnaga som det lagstiftades om för drygt 20 år sedan, vilket fick många protester men som idag är en självklarhet i Sverige. Det handlar om mänskliga rättigheter - för kvinnor är också människor!

Hur ska vi då göra? Fungerar lagarna? Ja, vi har gått över dem och för det mesta fungerar de. Däremot brister det i tillämpningen av lagarna - politiker, polis, socialförvaltning etc. - där finns svårigheterna. Vi har dragit igång en seminarierie för att bryta bristerna, tillsammans med statliga instanser och organisationer, som ska ha med invandrarorganisationer att göra, för att visa att detta inte är något att kompromissa om! Vi vill visa var vi står, resurser måste tillföras. Frivilligorganisationer behöver till exempel mycket mer hjälp, även om de redan gjort enorma insatser, och det krävs en större omfattning av kvinnohus.

Sedan måste vi göra något åt lagstiftning om äktenskapsålder. Vi har accepterat att det är okej med en lägre ålder för flickor från andra länder, men det måste ändras! Lika för alla. Det ska finnas rätt till stöd och hjälp oavsett var man bor eller kommer från eller vilken kultur man har. Därför måste Sveriges riksdag och regering:

- Förändra lagar
- Ge mer resurser
- Skapa fler fysiska platser som utsatta människor kan vända sig till
- Fortsätta diskussionen och förändra attityder på alla plan

Återigen, vi har svikit. Svikit synsättet att alla har samma värde. Det handlar om mänskliga rättigheter - lika för alla oavsett kön eller kultur."

Inlägg från publiken

- Vem är det som ska uppmärksammas i invandrarsamhället?
- Vilka ska få moraliskt och ekonomiskt stöd?
- Varför är riksorganisationerna så uppmärksammade? Hur ska man styra resurserna?

Svar från Mona Sahlin:

- Det finns inget enkelt svar. Introduktion till svenska samhället precis när man anlant till Sverige, kanske ska vi satsa mer där. En mycket viktig punkt!
- I alla stöd som ges måste tydligare krav ställas på jämställdhetsfrågor och man måste stödja kvinnogrupper.
- Detta är INGET religionsproblem! Djupa värderingar i männen måste förändras för att kvinnors situation ska förbättras.

Git Metze, Partille kvinnojour:

- Angrip patriarkala familjer. Det är kultur det handlar om! 13-åriga tjejer och uppåt far mycket illa idag och får ingen hjälp. Kvinnojourer kan inte skydda dem i Sverige! De kan inte möta de behov som finns, och det finns inga flickhem i Sverige. Hur ska vi hjälpa dem idag?

Katarina Lindahl:

- Det är lätt att gömma sig bakom begreppet "kultur", och därigenom glömma det personliga ansvaret. Det handlar också mycket om sexualitet och kvinnors sexualitet, det finns många våldsinslag. Det är vettigt på sikt att ta upp diskussionen om sexualiteten och lyfta upp frågan som en mänsklig rättighet för alla!

Hilda Gonzales, FOU:

- Integrationsprogrammet och SFI-böckerna är normgivande för det svenska samhället. När ska vi se över detta material? När kommer diskussionen att jämnas ut? Maktstrukturer, vita, kvinnor och invandrare...

Svar från Mona Sahlin:

- Det är socialförvaltning, skolan och polis som är ansvariga för så unga tjejer, och de smiter från sina uppgifter. Det finns ett behov av att samla ihop kunskaper! Hur ska vi till exempel nå ut till familjen som tjejen behöver komma ifrån?
- Det är viktigt att se att det även finns en svensk kultur. Det sker misshandel i svenska hem. Varför är inte den kvinnliga solidariteten så tydlig som den borde vara? Alla feminister står inte upp bakom problemen. Jag har inte något bra svar på detta. Vi måste jobba för framtiden!

Sara Hillberg, kurator:

- Det finns oerhörda brister i kunskap i skola, sociala myndigheter, polis etc. Hade vi bara kunnat lagstiftningen, hade vi kanske kunnat lösa fall mycket snabbare än vad som sker idag. Vi ska heller inte ha några samtal med det sociala utan tolkar. Föräldrar är överens och lovar ändra sig (på svenska), men ger mordhot etc. på sitt eget språk till sina barn. Sociala myndigheter, skola och så vidare MÅSTE ha mycket mer kunskap om lagen. Hur gör man till exempel en anmälan?

Erika, ungdomsambassadör:

- Vad kan allmänheten göra? Politiker måste informera om sitt arbete.

Maja, Rädda Barnen:

-Dialoggruppen är bra! Etniska skolor gör allt för att inte främja integrationen bland invandrare och svenskar.

Svar från Mona Sahlin:

-Det måste finnas mer tydligt samlad kunskap. Kvinnofridspärm hos alla sociala myndigheter, kuratorer, kommunalråd etc. Personal på socialnämnd, polis, skola med mera måste utvecklas. Högskoleutbildningar måste uppmärksamma dessa problem så att de kan hanteras väl.

-Som individ kan du agera och göra något åt problemen. Och vi måste få fler som gör detta. Lägg dig i och bry dig om!

-Vi måste nå hela familjen i Dialogprojekten. Informera och ställ krav på hur Sverige fungerar och hur våra lagar är. Återigen, det handlar om mänskliga rättigheter.

-Etniska skolor finns ändå, indirekt, på grund av de många etniskt segregerade bostadsområden som finns i storstadsområden.

Det var många kloka tankar jag fick ta del av här idag. Tack!"

Moderator Bam Björklings råd till Mona Sahlin

-Skapa råd bestående av dem som har arbetat med dessa frågor länge och har mycket kunskap.

-Fokusera på de värdeskillnader som finns.

-Skapa en operativ grupp som kan agera.

Invandrarföreningar - bidrar de till eller hämmar de kvinnors och flickors integration? Tanja Bojovic, debattör, Seyram Duran, Kurdistans kvinnoförbund, och Raouf Ressaissi, Integrationsverket.

Tanja Bojovic sade att hon inte har någon bra erfarenhet av invandrarföreningar eller organisationer. Hon menade att de allra flesta reproducerar den traditionella ordningen mellan könen. I många föreningars dagliga verksamhet är det männen som roar sig med att spela kort och biljard och har diskussioner av alla möjliga slag, medan kvinnorna befinner sig i köket och gör de sysslor som traditionellt förväntas av dem. Det är männen som styr och kvinnor har inte mycket att säga till om. Det är synd om männen som kommer från en kultur där de är vana att styra och ställa medan de här blir åsidosatta. Det är därför de gör samma sak mot kvinnorna inom föreningarna. Detta gör att invandrarorganisationerna snarare hämmar än bidrar till kvinnors integration.

Hur kan invandrade män kalla svenska kvinnor för horor, undrade Tanja Bojovic. Och sedan mörda sina egna kvinnor för att de gör fel? De svenska kvinnorna agerar ju bara efter egen vilja. Tillsammans kan man förändra samhället. Det innebär att männen också måste integreras i det svenska samhället. Problemen har sopats under mattan alldeles för länge, det fungerar inte längre. Det är synd om mannen - han behöver hjälp! Hans beteende är grundat på rädsla och okunskap, integrationen är inte möjlig utan männen. Integrationsverket har en viktig roll i det hela. De sitter på kapitalet och beviljar invandrarorganisationerna medel för sin verksamhet. Man ska inte stödja organisationer där det bara finns män.

Seyram Duran höll med Tanja Bojovic i mycket. Hur man betar sig inom en förening beror dock på föreningens struktur. Exempelvis hör Kurdistans Kvinnoförbund till Kurdiska Riksförbundet, för att på så sätt kunna påverka på nära håll. Seyram Duran menade att det största ansvaret ligger hos Integrationsverket, det är de som

har resurserna. Det räcker inte med det moraliska stödet man får av Integrationsverket, man måste även ha ett ekonomiskt stöd för att bedriva en verksamhet. Projektbidragen räcker inte långt och processen för att få dem tar lång tid. Föreningsbidragen hjälper ingenting.

Raouf Ressaïssi är samordnare av de bidrag som Integrationsverket delar ut till invandrarorganisationer. Han höll med om att ett stort ansvar ligger hos Integrationsverket, men inte hela ansvaret. Det är Integrationsverket som ger bidragen till de olika invandrarorganisationernas riksförbund, men de är bundna av en förordning. Tidigare var bidrag till invandrarorganisationerna baserat på medlemsantalet. Nu är kraven mycket större. Nu kräver man att organisationen har en utvecklingsplan och jämställdhetsfrågor ska vara en del i denna plan. Utvecklingsplanen ska även ha mål för samhället i stort, föreningarna ska ha förslag på hur integrationen ska kunna underlättas. Organisationerna förväntas inte längre bara arbeta med frågor som rör invandrargruppen, de ska även arbeta för hela samhällets utveckling. Raouf Ressaïssi var inte överens med de tidigare talarna vad gäller männens dominans inom invandrarorganisationer. Enligt fakta som Integrationsverket har tagit fram är det bara 8 av 53 riksförbund som saknar kvinnoavdelningar. Det är de små riksförbunden, det vill säga de som har ett litet medlemsantal som oftast inte har kvinnoavdelningar, exempelvis islänningarnas och italienarnas riksförbund. Aktiviteterna som sådana är inte inriktade på kvinnoverksamheten som hos andra organisationer. En genomgång av de bidrag som delades förra året visar att 20% av det samlade stödet från Integrationsverket gick till kvinnoprojekt. 52% av bidragen gick till så kallade blandade projekt, där kvinnoprojekten var över-representerade. Det här året kommer man att främja de projekt som berör kvinnor i utsatta situationer. Integrationsverkets bidrag är bundna till den förordning som existerar, regleringsbrevet om krav på invandrarorganisationer, och man får inte glömma Integrationsverket egna uppsatta mål med verksamheten. Dialogen mellan Integrationsverket och de olika riksförbunden har just börjat. Man har nyligen haft ett möte där man informerat om de nya kraven. Kvinnofrågorna finns med i planerna.

Raouf Ressaïssi ansåg även att invandrarorganisationerna bör genomgå en förändring. Många av organisationerna har funnits länge. Med de nya kraven på utvecklingsplanerna kanske man sätter mer press på förändringar hos föreningarna. Hur ska myndigheterna se till att de intentioner som kommer fram i planerna verkligen följs upp? Raouf Ressaïssi sade att ett sätt är genom de öronmärkta pengar för integrationsfrågor som finns. Han pekade på att invandrarorganisationerna bör bli bättre på att söka pengar. Av de som söker pengar representerar invandrarorganisationerna bara 31%, resten av ansökningarna kommer från andra "folkliga" organisationer. 117 projekt fick pengar från Integrationsverket år 2000.

Vems ansvar är integreringen av invandrarkvinnor? Diskussion med företrädare för samtliga riksdagspartier.

Paneldebatt: Carina Hägg (s), Inger René (m), Ulla Hoffman (v), Magda Ayoub (kd), Helena Bargholtz (fp), Marianne Andersson (c), Ewa Larsson (mp)

Moderator Bam Björling inledde diskussionen med att be samtliga riksdagsledamöter ge en kort presentation av vad de ansåg vara de viktigaste åtgärderna när det gäller integration av invandrarkvinnor.

Carina Hägg, socialdemokraterna, menade att det stora antalet deltagare under dagens seminarium bevisade vikten av de frågor som diskuterats, och visade att tiden nu är mogen att också ta itu med dem. När samma ämnen började uppmärksammas för 20 år sedan fanns inga ramar att driva frågorna inom, vilket gjorde arbetet mycket svårt.

En förklaring till den ökade uppmärksamheten för integration av invandrarkvinnor är att det idag finns fler kvinnliga politiker, vilka enligt Carina Hägg spelar en viktig roll i att synliggöra problemen. Samtidigt är det mycket viktigt att också samarbeta med männen, framför allt att använda sig av de män som redan nu är engagerade och som kan överbrygga klyftor mellan olika grupper av män och kvinnor.

I samhället i stort måste man också våga se problemen - att det finns flickor som inte får välja sin egen livssituation, som gifts bort mot sin vilja, som förföljs och hotas. Som Carina Hägg uttryckte det finns idag familjer där de vuxna kvinnorna lever i nutid och männen lever i dåtid, medan de unga flickorna lever i framtiden. För att sedan kunna bemöta dessa problem krävs mycket kunskap om invandrarkvinnors situation, något som Carina Hägg upplevde att många berörda instanser saknar. Barnavårdscentraler var ett exempel där Carina Hägg ansåg att man ofta väljer att blunda för svåra frågor som könsstympling, hedersförtryck och så vidare.

Carina Hägg sade också att det idag görs ett stort strukturellt fel då man i integrationsarbetet vänder sig till organisationer som antas företräda exempelvis invandrarflickor, medan de som behöver extra stöd i själva verket ofta saknar organisationsföreträdare. Hon betonade slutligen att alla har ett ansvar vad gäller integration av invandrarkvinnor, såväl politiker som organisationer, myndighetspersoner, skolpersonal och grannar.

Inger René, moderaterna, valde att koncentrera sig på en av de frågor som kommit upp under tidigare diskussioner, nämligen vad hon själv och de andra ledam oterna kan göra i egenskap av politiker. Arbetet med integration av invandrarkvinnor bedrivs idag på tre nivåer, förklarade hon: i riksdagen, i regeringskansliet och i kommunerna.

Riksdagens uppgift är främst att stifta lagar, något som Inger René ansåg att man i stort lyckats ganska bra med. Däremot finns brister i lagarnas efterlevnad. Det är bara en mindre del av existerande straffsatser som tillämpas, vilket ger signaler ut till samhället att det h r inte är särskilt viktiga frågor. Riksdag och regering har alltså ett stort ansvar att lyfta fram och betona vikten av invandrarkvinnors rättigheter.

I kommunerna gäller det enligt Inger René att få olika myndigheter att sträva åt samma håll och att samarbeta. Hon tog upp dagens vittnesmål som exempel, där den unga kvinnan Fadime berättat om hur hon tvingats gå från instans till instans utan att få någon verklig hjälp. Frivilligorganisationer har också ett stort ansvar, ansåg Inger René. Hon höll med en tidigare talare, Elisabeth Fritz, om att man borde ställa samma demokratikrav på dessa organisationer som man g r i det svenska biståndsarbetet.

Inger René avslutade med att säga att det borde framarbetas ett regelverk för att inlemma integrations- och genderperspektivet i samtliga organisationers och myndigheters arbete, såväl statliga som kommunala och ideella.

Ulla Hoffman, vänsterpartiet, berättade att hon innan denna diskussion deltagit i en utfrågning i riksdagen som bland annat handlat om asylfrågor. Hon menade att det blivit tydligt att det kvinnliga perspektivet helt saknas i svensk asylpolitik. Man måste till exempel vara medveten om att kvinnor har helt andra skäl att stanna i Sverige än män.

Vidare hävdade Ulla Hoffman att Sverige i praktiken sanktionerar äktenskap med minderåriga, då det är möjligt för utländska medborgare att ingå äktenskap tidigare än vid 18 års ålder om det tillåts i hemlandet. Det har också nyligen uppdagats att svenska medborgare med utländsk bakgrund förts utomlands för könsstympning. Många utredningar läggs dessutom ner och unga kvinnor som exempelvis hotas och förföljs av manliga släktingar får inte hjälp.

Det är alltså problematiskt att vi har lagar i Sverige som gäller vissa men inte andra. Alla kvinnor, oavsett nationalitet eller ursprung, har rätt till sin egen kropp och sin sexualitet. Lagar om äktenskap, skilsmässa, könsstympning, misshandel etcetera ska därmed vara lika för alla.

Ulla Hoffman ansåg att hennes viktigaste uppgift som politiker är att synliggöra unga invandrarkvinnors situation. Som en konkret åtgärd nämnde hon också att den tvärpolitiska gruppen inom riksdagen som arbetar med sexuella och reproduktiva rättigheter borde ta upp även dessa frågor.

Magda Ayoub, kristdemokraterna, inledde med att berätta om sin egen bakgrund som invandrare och mor till två döttrar. Hon sade att hon därigenom ser sig som representant för gruppen invandrarföräldrar med barn som växer upp i Sverige. Hennes erfarenheter av att arbeta som tolk har dessutom gett henne inblick i samhällsapparaten på många sätt, exempelvis i skolsystemet och inom olika myndigheter.

För Magda Ayoub handlar integration om respekt från båda håll; invandrare gentemot svenskar och tvärtom. Integration kan inte likställas med assimilation, utan innebär att man har möjlighet att leva med sina egna värderingar, identitet, språk, religion och kultur, och samtidigt kan fungera i det svenska samhället. Vikten av att behålla sitt modersmål likaväl som att lära sig svenska var något som talaren underströk kraftigt, och hon ansåg att detta ofta underskattas i debatten. I modersmålet ligger även en känslomässig aspekt, och många har svårt att uttrycka sina känslor på det nya språket, exempelvis inför sina döttrar. I sitt arbete som tolk har Magda Ayoub också upplevt att det ges mycket information till invandrarungdomar och barn, men att information till föräldrar ofta saknas. Hennes konkreta förslag var därför att man arbetar med hela familjen och även talar om föräldrarnas situation, hur de kan bidra till sina barns uppfostran på bästa sätt, och så vidare.

En annan fråga som Magda Ayoub berörde gäller vem som ska bära ansvar för integrationen av invandrare. I första hand är det personen som kommer till Sverige som har till uppgift att integreras, menade hon. Integration kan inte komma uppifrån, från myndigheter och andra instanser, utan är en lång process som börjar med individen. Men invandrare behöver också hjälp från samhället, betonade Magda Ayoub.

Helena Bargholtz, folkpartiet, ansåg att segregationen är ett stort orosmoment i dagens Sverige. Det finns två grupper av invandrare, dels de starka som klarar att leva i det svenska samhället, dels de som hamnar utanför och som känner sig maktlösa.

Helena Bargholtz refererade till en nyligen genomförd undersökning med titeln "Invandrare och myndigheter- mötet som hjälper eller stjälper?", där det visat sig att så gott som alla invandrare som tillfrågats upplevde att myndigheter stjälper snarare än hjälper. Arbetsmarknaden var ett område som många invandrare tyckte var mycket svårt att ta sig in på, i synnerhet som arbetsgivare ofta är mycket skeptiska till personer med utländskt klingande namn. Helena Bargholtz tog här upp det så kallade "Tomas-syndromet", det vill säga att unga invandrare byter till svenska namn för att accepteras i samhället. Hon berättade också om en ung kvinna som inte ens kallats till intervju trots att hon var fullt meriterad för arbetet och talade god svenska. Då hon istället uppgav ett svenskt namn var hon genast välkommen. Ett annat problem är den hierarki som existerar på arbetsmarknaden, där invandrarkvinnor placeras allra längst ner på skalan. I den mån kvinnor överhuvudtaget erbjuds sysselsättning är det oftast inom områden där de förväntas vara kunniga, till exempel sömnad, hantverk, exotisk matlagning eller städning.

Helena Bargholtz tog sedan upp svenska språkets betydelse, och hävdade att detta är a och o för att integreras i samhället. Hon ansåg också att svenskar har ett stort ansvar att underlätta inläringen av det nya språket genom att tala svenska med invandrare, samt acceptera att det inte alltid låter perfekt. Det är även viktigt att små barn kan träffas så att invandrare och svenskar lär känna varandra redan på ett tidigt stadium. Som avslutning berörde Helena Bargholtz ämnet barnäktenskap. Hon ville att den nuvarande lagstiftningen skulle utvidgas så att åklagare ges rätt att på juridisk väg upplösa äktenskap med minderåriga.

Ewa Larsson, representant för miljöpartiet, inledde med att påminna om att vi, det vill säga invandrare och svenskar, må vara olika på många områden men också är lika på andra sätt. Som exempel tog hon upp begreppet patriarkala länder, och påpekade att även Sverige kan betraktas som ett patriarkat, beroende på var man sätter normerna. Hon hävdade till exempel att devisen "vi är alla lika inför lagen" inte gäller i verkligheten. I Sverige är normen män, och därmed är inte alla lika inför lagen.

Vad gäller ansvarsfrågan är det enligt Ewa Larsson självklart att riksdagen är huvudansvarig för integrationen av invandrarkvinnor, och hon ansåg att de olika utskotten bättre måste följa upp de beslut som är fattade.

Medias betydelse i sammanhanget var en annan faktor som Ewa Larsson tog upp. Enligt ett beslut i riksdagens kulturutskott ska så kallad "public service" spegla hela samhället så som det faktiskt ser ut. Detta sker inte idag men är på gång, menade talaren. Hon påpekade också att många invandrarorganisationer ger ut tidskrifter men det är väldigt lite i dessa som speglar invandrarflickors situation. Ett konkret förslag från Ewa Larsson var att översätta mer tidningar, pressreleaser och annan litteratur från svenska till andra språk och tvärtom, så att alla kan ta del av innehållet. Ewa Larsson instämde också i andra talares åsikt att resurser som öronmärkts för integrationsfrågor bör användas där de verkligen behövs, det vill säga i arbetet med att stödja utsatta invandrarkvinnor och underlätta deras integration i svenska samhället.

Ewa Larsson avslutade med att påpeka att hon liksom andra representanter för de mindre riksdagspartierna var placerade framför de större på podiet, vilket hon tolkade som ett uttryck för att dessa små partier behövs för att föra de viktiga frågor som diskuterats under seminariet framåt.

Marianne Andersson, centerpartiet, berättade att hon nyligen skrivit en motion i riksdagen som handlade om

just de frågor som belysts under dagen. Hon menade att det finns en tendens i dagens samhälle att gömma undan våld, förtryck, mord och så vidare under begreppet "kultur", när sådana företeelser i själva verket inte har något med kultur att göra. Resultatet blir att man med kultur som ursäkt tillåter diskriminering och ojämlig behandling av människor. I likhet med Mona Sahlin ansåg Marianne Andersson att vi hittills varit för försiktiga, vilket inte leder till minskad rasism och intolerans, snarare tvärtom. Först när vi vågar bli arga på varandra kan vi tala om integration, som hon uttryckte det.

Istället för att vika för problemen gäller det enligt Marianne Andersson att uppmärksamma och bemöta vad som sker. Det handlar inte så mycket om lagar utan om attityder, värderingar och handlingssätt. För att kunna förändra attityder och värderingar krävs dock mer kunskap, från både invandrares och svenskars sida.

Då samtliga ledamöter hållit sina anföranden summerade diskussionsledaren Bam Björling vad som sagts. Hon betonade att gruppen invandrare består av både män och kvinnor, ett faktum som inte bör negligeras. Man kan med andra ord inte klumpa ihop vare sig invandrare eller kvinnor i en homogen grupp. Därefter vände sig Bam Björling till företrädarna för riksdagspartierna med vad hon ansåg vara den centrala frågan under dagens seminarium, nämligen: hur ska vi gå vidare? hur ska vi få de kunskaper som finns idag att verkligen tillämpas i praktiken, att nå ut i samhället?

Ewa Larsson, miljöpartiet, svarade att gemensamma mötesplatser är en viktig början. Den kulturella arenan är ett exempel på en sådan plats där invandrare och svenskar kan mötas - i musik, dans, sång och matlagning. Idag är det enligt talaren väldigt få invandrarkvinnor som deltar i sådana gemensamma fora.

Magda Ayoub, kristdemokraterna, framhöll att attitydförändringar är centrala. Detta är dock ett område där det är svårt att genom lagar få till stånd förändring, då attityder handlar om oss människor som individer. Liksom Ewa Larsson menade hon att det därför är viktigt att kunna mötas någonstans. På så sätt kan vi se våra likheter - i traditioner, barnuppföstran, och så vidare.

Ulla Hoffman, vänsterpartiet, ansåg utbildning vara absolut avgörande. Det gäller att personer som handlägger asylärenden och som möter invandrarkvinnor i sitt arbete inom socialtjänst, polis och så vidare har tillräcklig kunskap om kvinnornas behov. Ulla Hoffman höll med föregående talare om att attitydförändringar är svåra att få till stånd genom lagstiftning men sade att ett viktigt steg i integrationsarbetet är att svenska lagar ska gälla alla, oavsett ursprung och kultur. Man måste ha kunskap om det kvinnoförtryck som faktiskt existerar, och inte gömma sig bakom begreppet kultur.

Helena Bargholtz, folkpartiet, menade att inget ställe är så betydelsefullt som skolan när det gäller att förändra attityder. Skolan har även ett socialt ansvar, och det är viktigt att lärare, föräldraföreningar och andra tar kontakt med invandrarföräldrar. Det är också viktigt att de skolor som har störst behov får störst resurser.

Carina Hägg, socialdemokraterna, ansåg att vi visst bör använda oss av kunskapsutbyggnad och så vidare men också av vår historia. Exempelvis kan man titta på hur relationer mellan män och kvinnor utvecklats i det svenska samhället. Carina Hägg berättade sedan om ett besök i moskén på Medborgarplatsen i Stockholm. Det faktum att kvinnor hänvisas till en speciell avdelning bakom trögaller ansåg hon vara en "andlig örfil" och ett

uttryck för kvinnoförakt. Här menade Carina Hägg att man också kan använda sig av vår egen historia, genom att se tillbaka på hur svenska kyrkan löst sådana frågor.

Inger René, moderaterna, ansåg att man måste informera invandrare på instanser och organisationer som de allra flesta kommer i kontakt med. Ett exempel är barnvårdscentraler, ett annat är SFI-institut (Svenska för Invandrare). Dessa och andra instanser spelar en nyckelroll när det gäller att föra ut kunskap om det svenska samhället, men idag finns alltför lite av sådan information. Ett annat mycket centralt område är lagstiftningen, där Inger René framhöll att lagen ska vara lika för alla som bor i samma land. Reservlagstiftningar som till exempel tillåter minderåriga flickor att åka utomlands för att gifta sig är endast kontraproduktiva då de skadar inte bara de unga flickorna utan hela invandrargruppen.

Marianne Andersson, centerpartiet, tog även hon fasta på vikten av att direkt och tydligt informera alla nyanlända invandrare, samt att fånga in männen i arbetet. De måste också ta sitt ansvar i integrationen av invandrarkvinnor, menade hon.

Bam Björling avslutade seminariet med att påpeka att det under dagen blivit tydligt att det behövs mer kunskap och information i hela samhället, samt att den kunskap som finns nu måste tas till vara istället för att gå till spillo som så ofta sker. En möjlig väg att realisera detta är att samlas i ett stort nätverk av organisationer, alla med stor inbördes autonomi, dit politiker, myndigheter och andra ska kunna vända sig. Bam Björling uppmanade alla som vill delta i ett sådant nätverk att höra av sig antingen till Föreningen för Utvecklingsfrågor, (FUF), eller till de deltagande kvinnojourerna. Slutligen tackade Bam Björling alla som medverkat under dagen och hoppades att möta dem igen snart i konkreta arbetsuppgifter.

Förslag till handling:

Under dagen framkom flera förslag till handling. Bland de mest konkreta förslagen hör följande:

Bilda två integrationsråd!

Mona Sahlin bör bilda ett råd för policymaking som kan skapa en integrationspolitik där man fokuserar på normer och värdeskillnader beträffande barn och kvinnors rättigheter i relation till oskuldskulturer. Rådet bör också fokusera på de politiska, etniska och religiösa motsättningar och på det hat och förakt som finns bland olika grupper. Rådet bör också söka vägar för att på sikt upplösa de mångkulturella ghetton som byggts upp. Råd nummer ett bör se till att hundratals progressiva invandrare engageras lokalt i sina hemkommuner. Frågan kan inte lösas enbart av svenskar. Råd nummer två - en operativ grupp på tre, fyra personer - bör också bildas för att vinna invandrarorganisationerna för den här kampen. Integrationspolitik kan inte bedrivas utan invandrarorganisationernas aktiva hjälp. Att "tvinga in svenska värderingar" som Sahlin sade den 8 juni i år går inte, men att tvinga in samtal om barns och kvinnors rättigheter i Sverige borde kunna genomföras. Vi är inte ens i närheten av det. Dialogprojektet har lyckats involvera åtta invandrarorganisationer men det är hundratals som säger ett rakt NEJ till samarbete.

KONTAKTLISTA

TALARE

Trafficking

Carolina Wennerholm, projektledare Kvinnoforum, carolina.wennerholm@kvinnoforum.se, 08-56 22 88 00

Kajsa Wahlberg, Rikskriminalpolisen, immigration@rkp.police.se, 08-401 46 87

Anita Gradin, fd EU kommissionär och Kvinnoforums styrelse, info@kvinnoforum.se, 08-56 22 88 00

Eva Zillén, Kvinna till Kvinna, eva.zillen@iktk.se, 08-702 98 20

Juri Kalikov, AIDS Information and Prevention Centre, Estland, tugikeskus@hotmail.com, +372 641 3165

Eva-Britt Carlsten, Västerbottens Läns Landsting, evabritt.carlsen.lt@vll.se, 090-785 71 92

Könsstymning

Katarina Lindahl, Generalsekreterare RFSU, katarina.lindahl@rfsu.se, 08-692 07 00

Ylva Sörman Nath, Senior Gender Advisor, Sida, ylva.sorman.nath@sida.se, 08-698 52 43

Nima Ismail, läkare från Somalia, c/o Ylva Sörman Nath, Sida

Lisen Dellenborg, Socialantropologiska Institutionen, Göteborgs Universitet, lisen.dellenborg@sant.gu.se, 031-773 43 33

Sara Johndotter, Socialantropologiska Institutionen, Lunds Universitet, sara.johndotter@soc.lu.se, 046-14 41 31

Agneta Hejll, Rädda Barnen, agneta.hejll@rb.se, 08-698 90 00

Fana Habteab, Riksföreningen Stoppa Kvinnlig Könsstymning, RISK, femaleintegrity@telia.com, 018-32 20 57

Integration - på vems villkor?

Bam Björling, Ordförande, bam.bjorling@kvinnoforum.se, 08-56 22 88 00

Birgitta Berggren, Ordförande, Föreningen för Utvecklingsfrågor (FUF), fuf@algonet.se, 08-643 42 75

Elisabeth Fritz, Advokat, Advokatbyrå Elisabeth Fritz AB, 08-20 44 50

Nicklas Kelemen och Vidar Vetterfalk, projektledare, Rädda Barnen - Dialogprojektet, dialog.kelemen@emaila.nu, 08-33 84 44

Bernadita Nuñez, Terrafem, info@terrafem.org, 08-643 05 10

Maud Möller, Kvinnojouren MOA, Eskilstuna, k.moa@telia.com, 016-51 21 09

Tanja Bojovic, Debattör, tanja.bojovic@migrationsverket.se, 08-735 24 32

Seyram Duran, Kurdistans kvinnoförbund, Kurdiska föreningen, info@kurdiskaf.org, 08-644 66 22

Raouf Ressaïssi, Integrationsverket, raouf.ressaïssi@integrationsverket.se, 011-36 13 00

Carina Hägg (s), carina.hagg@riksdagen.se, 08-786 40 00

Ingen René (m), inger.rene@riksdagen.se, 08-786 40 00

Ulla Hoffmann (v), ulla.hoffman@riksdagen.se, 08-786 40 00

Magda Ayoub (kd), magda.ayoub@riksdagen.se, 08-786 40 00

Helena Bargkoltz (fp), helena.bargkoltz@riksdagen.se, 08-786 40 00

Marianne Andersson (c), marianne.andersson@riksdagen.se, 08-786 40 00

Ewa Larsson (mp), ewa.larsson@riksdagen.se, 08-786 40 00

ARRANGÖRER

Föreningen för Utvecklingsfrågor

Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm

Tel: 08-643 42 75

E-post: fuf@algonet.se

www.algonet.se/~fuf

Kvinnoforum

Tomtebogatan 42, 113 38 Stockholm

Tel 08-56 22 88 00

E-post: carolina.wennerholm@kvinnoforum.se

www.kvinnoforum.se

www.qweb.kvinnoforum.se

Rädda Barnen

107 88 Stockholm

Tel 08-698 90 00

E-post: lena.karlsson@rb.se

www.rb.se

Svenska Unifem-kommittén

Box 23237, 104 35 Stockholm

Tel 08-34 61 04

E-post: svenska.unifem@telia.com

www.svenskaunifem.a.se

RFSU

Box 12128, 102 24 Stockholm

Tel 08-692 07 93

E-post: ann.svensen@rfsu.se

www.rfsu.se

Forum Syd

Box 15407, 104 65 Stockholm

Tel 08-506 370 00

E-post: ulla.jonsdotter@forumsyd.se

www.forumsyd.se

Kvinnoforum, Svenska UNIFEM-kommittén, Rädda Barnen, Föreningen för Utvecklingsfrågor (FUF), RFSU och Forum Syd inbjuder till ett öppet seminarium inom seminarieserien "Våld mot Kvinnor":

TRAFFICKING AV KVINNOR OCH FLICKOR

Internationell utblick och erfarenheter från fält

"Trafficking" dvs. den internationella handeln med kvinnor, flickor och även pojkar är ett av de värsta formerna för brott mot kvinnors och barns mänskliga rättigheter. 1995 uppskattade International Organisation for Migration, IOM att ca 500.000 kvinnor förs in i EU varje år, varav två tredjedelar kommer från de förra sovjet staterna. 50.000 kvinnor, flickor och pojkar uppskattas föras in USA enligt CIA. Allt tyder på att siffrorna döljer mörkertal. Hur många fler kan de vara?

Vare sig kvinnorna vet om att de kommer att livnära sig på prostitution eller ej, är de aldrig beredda på det våld, den utsatthet och fara för livet som trafficking handlar om.

Under seminariet kommer vi att tala om hur trafficking situationen ser ut globalt och i vårt närområde. Vi kommer även att ta del av erfarenheter av konkret arbete för att motverka vår tids form av slaveri.

Tid: 3 april, 2001 Kl. 13.00 - 16.30

Lokal: Sidas Stora Hörsal, Sveavägen 20

PROGRAM

13.00 - 13.15 Välkomnande och introduktion

Carolina Wennerholm, Projektledare för Kvinnoforums nätverksarbete mot trafficking

13.15 - 13.50 Situationen i Sverige och polissamarbetet i Europa

Kajsa Wahlberg, Nationell Rapportör för Trafficking, Rikskriminalpolisen

13.50 - 14.30 Internationell utblick och erfarenheterna av att föra upp frågan på den internationella agendan

Anita Gradin, Fd EU-kommissionär och Kvinnoforums styrelse

PAUS

14.40 - 15.10 Krig och trafficking - finns där ett samband? Erfarenheter från kriget på Balkan

Eva Zillén, Kvinna till Kvinna

15.10 - 15.45 Vad kan man göra i ursprungslandet varifrån kvinnor och flickor reser?

Juri Kalikov, Projektledare, AIDS Information and Support Centre, Estland (på engelska)

15.45-16.30 Hur stödjer man ryska kvinnor som förs in norra Sverige? Erfarenheter från Västerbotten

Eva-Britt Carlsten, Västerbottens läns landsting

16.30 - 17.00 Frågestund och avslutning

Kvinnoforum, Svenska UNIFEM-kommittén, Rädda Barnen, Föreningen för Utvecklingsfrågor (FUF), RFSU och Forum Syd inbjuder till ett öppet seminarium inom seminarieriesen "Våld mot Kvinnor":

KÖNSTYMPNING AV FLICKOR

Uppskattningsvis är det 130 miljoner kvinnor som idag är könsstympade i världen, främst på den afrikanska kontinenten. Varje år könsstympas två miljoner flickor. Könsstympning diskuteras idag som ett brott mot mänskliga rättigheter och har allvarliga medicinska, sociala och psykologiska konsekvenser. Trots detta är könsstympningen inte tillräckligt uppmärksammas i biståndssammanhang. Syftet med seminariet är att diskutera hur man på bästa sätt skall uppmärksamma frågan ytterligare och stärka de organisationer, regeringar, kvinnor och män som arbetar mot könsstympning.

Tid: 10 maj, 2001, Kl. 13 - 16

Lokal: Sidas Stora Hörsal, Sveavägen 20, Stockholm

PROGRAM

13.00 - 13.10 Välkomnande och introduktion

Katarina Lindahl, Generalsekreterare RFSU och moderator för konferensen

13.10 - 13.40 Könsstympning - en mycket viktig fråga för biståndet

Ylva Sörman Nath, Sida och Nima Ismail, läkare från Somalia

13.40 - 14.00 Reflexioner kring de kulturella betydelseerna för kvinnlig omskärelse/ könsstympning - Erfarenheter från en studie i Casamance i södra Senegal

Lisen Dellenborg, Socialantropologiska Institutionen, Göteborgs Universitet

14.00 - 14.20 "Som Gud skapade oss" Förhållningssätt till kvinnlig omskärelse bland somalier i Malmö.

Sara Johnsdotter och Anders Carlbom, Socialantropologiska Institutionen, Lunds Universitet

14.20 - 14.40 KAFFEPAUS

14.40 - 15.00 Mänskliga rättigheter också för små flickor - erfarenheter från Rädda Barnens arbete i Östafrika

Agneta Hejll, Rädda Barnen

15.00 - 15.20 Så arbetar RISK för att stoppa Könsstympningen

Fana Habteab, Riksföreningen Stoppa Kvinnlig Könsstympning

15.20 - 16.00 Hur bekämpar vi med gemensamma krafter den kvinnliga könsstympningen - erfarenheter och råd

Paneldiskussion med samtliga föreläsare

Ingen föränmälan

Riksdagens S-kansli och Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR) inbjuder i samverkan med Kvinnoforum, Svenska Unifem-kommittén, Rädda Barnen, Föreningen för Utvecklingsfrågor (FUF), RFSU och Forum Syd till ett öppet seminarium inom seminarieserien "Våld mot Kvinnor":

INTEGRATION PÅ VEMS VILLKOR?

"Svenska representanter är för försiktiga, ja lite mesiga. De vill gärna hjälpa och stötta, talar om bristen på social integration och rätten till sin kultur. Men det krävs mer än välvilja om vi skall uppnå jämlikhet för invandrar-kvinnor. Det talas mycket, startas utredningar, men vi ser sällan konkreta åtgärder." säger Elisabeth Fritz, advokaten i det s.k. hedersmordet.

I detta riksdagsseminarium vill vi belysa integrationsfrågorna utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vad gör vi i det svenska samhället och i invandrarorganisationerna för att stödja kvinnorna och flickorna och motverka hot och våld? Mesighet och flathet är ord som har använts i debatten om vad som hittills gjorts. Kan vi förändra dessa omdömen?

Tid: 20 november, 2001, Kl. 09.00 - 15.30

Lokal: Riksdagen, första Kammarsalen, Stockholm

PROGRAM

09.00 Välkomnande och introduktion

Birgitta Berggren, Ordförande, Föreningen för Utvecklingsfrågor (FUF)

09.10 Invandrarflickors heder

Elisabeth Fritz, Advokat

10.00 Flickors kyskhet - pojkars frihet

Krocken mellan den traditionella synen på barn i ett jämställdhetsperspektiv. Invandrarorganisationernas ansvar och potential. Nicklas Kelemen och Vidar Vetterfalk, Rädda Barnen - Dialogprojektet

10.45 Invandrarkvinnornas och flickornas rätt till ett skydds nät

Bernadita Nuñez, Terrafem, Maud Möller, Kvinnojouren MOA, Eskilstuna

11.30 - 13.00 LUNCH

13.00 Har Sverige svikit invandrarkvinnorna och de unga flickorna?

Mona Sahlin, Integrationsminister

13.40 - 14.00 KAFFEPAUS

14.00 Invandrarföreningar - bidrar de till eller hämmar de kvinnors och flickors integration?

Tanja Bojovic, Debattör, Seyram Duran, Kurdistans kvinnoförbund, Raouf Ressaissi, Integrationsverket

14.40 Vems ansvar är integreringen av invandrarkvinnor?

Diskussion med företrädare för samtliga riksdagspartier:

Carina Hägg (s)

Inger René (m)

Ulla Hoffmann (v)

Magda Ayoub (kd)

Helena Bargholtz (fp)

Marianne Andersson (c)

Ewa Larsson (mp)

Diskussionsledare Bam Björling, Ordförande Kvinnoforum och moderator för seminariet.

Anmälan och information:

Föreningen för Utvecklingsfrågor

Tegelviksgatan 40

116 41 Stockholm

08-643 42 75

fuf@algonet.se

